Cemiyet davaları

Lisan meselesi

Alman lisaniyatçılarından Prof. O. Behaghel'in fikirleri

— 3 — [*]

Yazan:
Prof. Ziyaeddin Fahri

Geçenki musahabemizde bizi alâkadar eden fikirlerini izaha çalıştığımız Fransız âlimi Meillet'den sonra bugün de Alman lisaniyatçısı O. Behaghel'in telâkkisini anlatacağız.

Her şeyden evvel şuna işaret edelim: Almanca, bugünkü türkçecilik hareketini takib edenler için fransızcadan ziyade elverişlidir. Almancanın çok yakın zamanlarda ilim, felsefe ve san'at dili olmak için sarfedilen mücadelelerden mütevellid manzarası, esasen bizdeki lisan münakaşalarında da sık sık öne sürülür ve:

— Ya almancaya ne dersiniz? Almanca mücadele ile sadeleşmedi mi?

Tarzında mütalealara yol açar. Bu bakımdan Prof. Behaghel'i daha yakından takib etmek lâzımdır.

Alman lisaniyatçısı, tıpkı Fransız meslekdaşı gibi, fakat ondan daha evvel, lisanın uzvî mahiyetine işaret etmekle işe başlıyor. Bir lisanın kelimeleri, ona göre «şey - Ding» değildir. İmal edildikten sonra dalgalar tarafından götürülmek için dereye atılan taşlara benzemekten uzaktırlar. Her kelime, içinden işleyen bir «faaliyet - Tâtigkeit» tir (1). Zamanımızdaki fantezistlerin mevcudiyetini ihsas eder gibi bize almancada kelime teşkilinin kendiliğinden vücude geldiğini ve bu teşkilde yaşayan lisanın «dil duygusu - Sprachgefühl» nun rol oynadığını izahtan sonra lâhika meselesine geçen Profesör, rastgele lâhikanın rastgele kelime sonuna getirilemiyeceğini izah ediyor. Lâhikaların her birinin ayrı ve uzun tarihi vardır, tarihten önceki devirlerle başlamakta ve zamanla âdeta yontulmaktadırlar. Meselâ almancada çok müstamel olan lich lâhikasının leich ten gelmesi gibi. Fakat dikkat edilmesi lâzım nokta, lâhikaların kelimelere ferdî iradeler haricinde bir kuvvet tarafından takılmasıdır. Lâhikaların çoğu ekseriya semaidirler, bu itibarla analoji yolile bir kelimenin aldığı lâhikayı diğer kelimelere takamayız. Bu suretle Alman âlimi, gerek kelime teşkilinin, gerek lâhika istimalinin tarihî bir vetireye sahib olduğuna ehemmiyetle işaret etmekte ve uzun izahat vermektedir.

Alman âliminin bizi tenvir eden mütaleaları, Fransız âlimi Meillet'nin de temas eylediği «istikraz» hâdisesine aiddir. Medine hayatına kavuşmuş olan bütün milletler; mutlaka bu hâdise ile karşılaşırlar. Etrafı dikenli tellerle çevrilmiş, münzevî bir cemaat tasavvur edemeyiz. İstikraz edilen kelimelerin bir kısmı kulak ile, bir kısmı gözle, yani kitablar vasıtasile gelir. Profesör, almancadan mebzul misaller getirmekte ise de bunları bir gazete sütununda sıralamak lüzumsuz olacaktır. Misalleri bir tarafa bırakarak istikraz kaynaklarına işaret ile iktifa edelim.

Tarihten önceki devirlerden bugüne kadar almancanın yaptığı istikrazlar başlıca şu kaynaklardan yapılmıştır: 1) Fince ve onunla beraber keltçe; bunlardan evvelkisinin cermenceye tesiri daha azdır, fakat kendisi cermenceden çok müteessir olmuştur. 2) Lâtince; burada evvelâ halk lâtincesini, sonra kültür lâtincesini düşünmek lâzımdır. Kültür lâtincesi mimaride (meselâ Platz, Strasse, Ffort... gibi), şarab istihsali ile alâkadar sahalarda, mutfak hayatında, kültür sahasında (meselâ schreiben, Brief, Arz... gibi), din hayatında müessir olmuştur. 3) Cermenlerin welchce dediği fransızca ehlisalib harblerindenberi almancaya girmeğe başlamıştır. Alman âlimi şöyle diyor: «Üstün Fransız kültürü, Fransız hayatının parlaklığı ve inceliği, Alman ruhu üzerinde kamaştırıcı bir tesir icra etmiştir (2)». On ikinci asır sonlarından itibaren bütün medenî hayat tabirlerini almanca nasıl fransızcadan istikraz eylediğini Tanz, Musik, Foetik... ilâ da görüyoruz. Keza sonu «ie» ve «ix» ile biten fransızca kelimelerin «ei» ile nihayetlenen birçok (meselâ Turquie den Türkei, partie den Partei, prix den Preis... ilâ gibi) almanca kelimelere istihale ettiği malûmdur. Gene bu sıralardadır ki fransızca «loi», «lei» şekline girerek almanca bir lâhika haline gelmiştir.

İstikraz hâdiseleri rönesanstan sonra daha kuvvetli bir şekil alıyor. Onbeşinci asrın ikinci yarısından sonra lâtince Alman yüksek kültür lisanı olmuş, hattâ «mukaddes Cermen imparatorunun yalnız kendi atı ile almanca konuştuğu görülmüştür (3)». Bir taraftan da yunanca almancaya tesire başlıyor. 17, 18, 19 uncu asırlar, bir düziye yeni fransızcanın, italyancanın, ingilizcenin, hattâ islâvcanın almanca için lisanî istikraz kaynaklığı yaptığı müşahede edilmektedir. Bilhassa Fransızca yalnız kelimelerile değil, ifade tarzlarile, mecazlarile, cümle teşkili tarzlarile almancaya müessir oluyor (4). Bundan başka henüz ibraniceyi unutmamış yahudilerin mıntakalarında ibranicenin daha ziyade halk almancasına yaptığı tesirle, lâtince ve fransızcanın vesateti ile gelen (meselâ Diwan, Alkohol, Almanach... ilâ gibi) kelimelerde görünen Arab tesiri unutulmamalıdır. Birçok istikrazların (meselâ Silber - gümüş kelimesi gibi) hangi lisanlardan geldiği meçhuldür. Çok mebzul misallerle almanca üzerine on asırdan fazla bir zamandanberi vaki olan ecnebi tesirleri, vaki olan lisanî istikrazları izah eden Prof. Behaghel, almanca diksiyonerlerinde, 70,000 den fazla kelimenin yabancı kaynaktan gelme olduğunu, fakat bunların Alman lisan kazanında kaynadığını ve artık Almanlaştığını kaydediyor (5).

O halde bugünkü almancanın, sadeleşmesini istediğimiz türkçe için model olarak telâkki edilmesinin ne manası vardır, diyeceksiniz. Filhakika böyle bir modelin yanlış seçildiği görülmektedir. Ancak on dokuzuncu asrın başlangıclarından itibaren Almanyada «dil temizenmesi - Sprachreinigung» ismi verilen bir hareketin bulunduğu, binaenaleyh almancayı gözönüne alan bazı Türk muharrirlerinin bu hareketi düşünmüş olmaları akla gelebilir. Fakat mesele bu hareketin mahiyetini bilmektedir. Muhakkak olan şudur: Almancanın bugünkü vaziyeti, bir asırdan fazla bir zamandanberi devam eden sadeleşme hareketine çok borcludur. Fakat hareket, ilmî esaslara dayanmak suretile muvaffak olmuş, meselâ kelimelerin teşkilinde yaşayan lisanî realitenin unsurları kullanılmış, bu hususta Alman halkının (dikkat edilsin: Tarihten öncelere uzayan, hattâ ırkî bakımdan İsveçlileri, Danımarkalıları, Hollandalıları, İngilizleri... de ihtiva eden ölü bir Cermenliğin değil) dil duygusuna uygunluk gözönüne alınmıştır. Bu mücadelelerin tarihinde Joachim H. Campe'ın ismi çok geçer. Her türlü politikacılık cereyanlarından uzak, sırf harsî bir hareket olan bu mücadelecilerin himmetleri, eğer felsefede Kant, şiirde ve kültürde Goethe ve Schiller... gibi büyük adamların kalemleri olmasaydı, belki hiçbir tesir bırakmıyacaktı. Bu nokta, bizdeki lisanî hareketler için çok ders vericidir: Alman fikrî ve edebî faaliyeti, esasen uydurma ve düzme olmıyan kelime teşekküllerini dikkate şayan bir surette canlandırdı ve her birini müellifin tabirile «dere içinde suların sürükleyeceği birer cansız taş», yahud Gülhane parkı önündeki ağac bağrında gömülü taş parçası olmaktan kurtardı. 1870 zaferi, bu mücadelelere ayrı bir kuvvet verdi. Bugünkü mağlûb Fransanın vaziyetine düşen 1871 Fransasının o zamanki mütefekkirleri, meselâ meşhur E. Renan, Durkheim Almanyaya geldiği zaman kudretli, canlı, yepyeni bir felsefe lisanı, ilim ve edebiyat lisanı bulunca hayret, hattâ gıpta ettiler. Sırasile felsefe, san'at ve kültür, tababet, müspet ilimlerde lâtince ve fransızca tabirler yerine yaşayan Almanlığın lisan realitesinden çıkarılmış ve lisanın kendi öz kaidelerine göre teşkil edilmiş ıstılahlar kondu. Bütün bu ıslahatın nihayet 1800 den sonra başlamış olduğunu kaydetmek isteriz. 17 nci asırla beraber Alman yukarı sınıfları arasında intişar eden fransızca veya fransızca ile karışık almancaya karşı vuku bulan reaksiyonun zaferi kolay olmadı.

Prof. Behaghel ,1815 te Alman gazetelerinin «Madam, matmazel» yerine almancalarının ikamesi teşebbüsüne karşı geldiklerini ve bu ikamenin mümkün olamıyacağına dair neşriyatta bulunduklarını zikrediyor. Hatta 1914 harbinden evvelki Almanyayı bilenler, yukarı Alman tabakalarında Bonjour ve Bon nuit.... gibi selâm ifadelerinin nasıl münteşir olduğunu bilirler. 1914-1918 harbinin yarattığı Fransızlık kini olmasaydı, bu ifade yerine yaşıyan Alman halkının alt tabakalarında müstamel almanca selâm tarzları yüksek almancada yerleşemiyecekti. Bütün bu gibi istihalelerin vukuunu takib edenler, nasıl on asırdanberi devam eden istikraz hâdiselerini tabiî buluyorlarsa ayni suretle ondokuzuncu asırla başlayan halk almancasına dönüş hareketini de tabiî bulmaktadırlar. Meselâ «neden on ikinci asırda lâtince, on yedinci asırda fransızca almancaya müessir oldu?» tarzında bir isyan ve infial, ancak tarih çarkının kendi keyfine göre dönmesini istiyen hodbin fantezistin eseri olabilir. Nihayet teşkil edilen veya yaşayan halk dilinden toplanan kelimelerin kültür lisanına aşılanması işinin, nazariyatçılardan ziyade san'atkâr ve muharrirler sayesinde tahakkuk ettiğini unutmamalıdır.

İşte Alman lisaniyatçılarından sosyolog Otto Behaghel'in almancanın inkişaf ve tekâmülü hakkındaki fikirleri bundan ibarettir. Müteakıb bir musahabede gerek Fransız Meillet'nin, gerek Alman Behaghel'in ilmî mütalealarından mülhem düşüncelerle türkçe meselesi objektif bir müşahedeye tâbi tutulacak ve «Münakaşalarımız» isimli risale sahibinin ortaya attığı pek mühim mesele hakkındaki mülâhazalara geçilecektir.

Ziyaeddin FAHRİ

(*) Diğer yazılar 6 ve 13 tarihli nüshalarımızda çıkmıştır.

(1) Bk. Prof. Dr. Otto Behaghel: Die deutsche Sprache, Leipzig, Sf. 62.

(2) Bk. Ayni eser, Sf. 122.

(3) Bk. Ayni eser, Sf. 124.

(4) Bk. Ayni eser, Sf. 125.

(5) Bk. Ayni eser, Sf. 127.

Hava Kurumunun 17 nci yıldönümü

Türk Hava Kurumu dün 17 yaşına basmıştır. Kurum, geçen on altı sene zarfında vatandaşların devamlı alâka ve yardımlarile 75 milyon lira gibi büyük yekûnda para toplamağa muvaffak olmuş, bu paralarla millî müdafaamız için yüzlerce tayyare satın alınmıştır. Bundan başka hava ordumuz için birçok lüzumlu tesisler meydana getirilmiş, tayyareci yetiştirmek üzere müteaddid mektebler, kurslar açılmıştır.

Milletlerin yaşama hayatında bugün havacılığın oynadığı mühim rol hepimizin gözü önündedir. Millî müdafaamızı takviye etmek ve memleket gencliğini havalara hâkim kılmak maksadile teşekkül eden Hava Kurumu, on altı senelik faaliyeti esnasında bu maksad için çok büyük adımlar atmıştır. Vatandaşların, her şeyden üstün tuttukları millî müdafaa hizmeti uğrunda gösterdikleri hassasiyet, Hava Kurumunun çalışmalarını çok kolaylaştırmaktadır.

Önümüzdeki daha çetin günler için hazırlanmak bütün millet için en başta gelen bir vazifedir ve bunun başında da havacılık bulunmaktadır. Memleketimizi düşman tasallutundan koruyacak vasıtaların ihzarında en mühim rolü ifa eden Hava Kurumuna her vesile ile yardım etmek bütün vatandaşlar için millî bir borc haline gelmiştir.

Türk Hava Kurumuna, memleket müdafaası için müteakıb senelerde de feyizli muvaffakiyetler temenni eder, vatandaşlarımızı bu kuruma yardıma davet ederiz.

MAARİFTE

Köy mekteblerinde yapılacak fidanlıklar

Köy mekteblerinde, talebenin ameli bilgisini arttırmak, ayni zamanda köylerin ağac ihtiyacını temin etmek için tesisine karar verilen nümune fidanlıkları ve bahçeleri hakkında Maarif müdürlüğü tarafından yapılan tetkikatın neticesi Vekâlete bildirilmiştir.

Fidanlık ve bahçeler için lâzım gelen araziyi Maarif Vekâleti, buralarda kullanılacak tohumları ve ziraat levazımını da Ziraat Vekâleti temin edecektir.

Evvelki günkü ihracat

Evvelki gün şehrimizden 100,000 liralık kadar ihracat yapılmıştır. Bilhassa Macaristana afyon, Amerikaya av derisi ve gülyağı satılmıştır.

Yarın
Bernard Schaw

Büyük muasırlar serisinden bu çok meraklı makalenin ikincisini yarın okuyacaksınız.

Şehir ve Memleket Haberleri

Tiftik ihracatı

İhracat tacirleri talebleri karşılıyamıyorlar

Sovyetler İttihadının memleketimizden alacağı tiftikler üzerinde müzakereler cereyan etmektedir. Sovyetler bu mubayaatının 200 ton miktarında olacağı anlaşılmaktadır. Sovyetlerin yeniden alacağı tiftiklerin sınaî kombinalar taksit bedeli karşılığı olacağı zannolunmaktadır. Diğer taraftan Sovyetlere verilen yapağıların son kısmı olan 17 ton da teslim edilmşitir.

Tiftiklerimize İsveç ve İsviçreden mühim talebler vardır. Bu bu taleblerin kısmı azamî serbest dövizledir. Fakat Ticaret Vekâleti bu taleblere henüz lisans vermemiştir. Esasen bir taraftan İngiltereye, diğer taraftan Almanyaya satılmış ve satılmakta olan büyük partiler üzerinde hummalı bir şekilde hazırlık yapıldığından tiftik ihracatı firmaları için başka taleblerin karşılanması biraz müşkül olmaktadır.

Almanyaya iç fındık ihracatı

Almanyaya satılan yeni iç fındıkların sevki için yeni tedbirler alınmasına lüzum görülmüştür. Ticaret Vekâleti, mühim bir fındık ihrac merkezimiz olan ve senede dört milyon kilo fındık ihrac eden Akçakocada da bir fındık kontrol merkezi ihdas etmiştir. Akçakoca, Almanyaya ihrac olunacak fındıkların levant cinsinin yüzde beşini verecektir.

MÜTEFERRİK

San'at mektebleri mezunlarının kongresi

San'at mektebleri mezunları cemiyeti senelik kongresi, dün sabah saat 10 da Eminönü Halkevinde yapılmıştır. Kongrede, memleketimizde gittikçe çoğalan ve inkişaf eden sanayi müesseselerine muhtac oldukları mütehassıs ustayı yetiştirmek üzere, daha fazla ve programlı bir şekilde propaganda yapılması kararlaştırılmıştır. Propaganda bilhassa, ilk mekteb talebeleri arasında yapılacak ve onların san'ata karşı alâkaları arttırılacaktır.

İthalâtçılar Birliği umumî heyet toplantısı

Madenî Eşya ve Malzeme İthalâtçılar Birliği heyeti umumiyesi, perşembe günü Ticaret Odası salonunda yapılacak, cumartesi Deri İthalât Birliğinin, pazartesi de Manifaturacılar İthalât Birliğinin heyeti umumiyeleri yapılacaktır.

Üsküdar sahillerinde bir cesed bulundu

Dün sabah saat 9,30 da Üsküdarda Şemsipaşa açıklarında dolaşan balıkçılar denizde bir cesed görerek polise haber vermişlerdir.

Cesed, suda uzun müddet kaldığından, şeklen tanınmıyacak bir hale gelmiş, üzerinde de hüviyetini ispat edecek bir vesika bulunamamıştır. Orta yaşlı bir adama aid olan cesed Morga kaldırılmış, Üsküdar Müddeiumumiliği de tahkikata başlamıştır.

Bursada tütün istihsalâtı

Bursa (Hususî) — Bu sene Bursa tütünlerinin geçen senekilere nazaran kalite bakımından çok daha üstün olduğu anlaşılmaktadır. Bugünlerde İstanbuldan müteaddid alıcılar şehrimize gelmekte ve köylüye avans olarak para dağıtmaktadır. Henüz piyasa açılmamışsa da alıcıların gösterdikleri bu istical dolayısile 25 şubatta piyasanın açılması muhtemel görülmektedir. Geçen sene oldukça yüksek olan tütün fiatlarının gene geçen seneki vaziyeti muhafaza edeceği de zannedilmektedir.

Rüşvet alırken yakalanan kâtib

Ruhsat tezkeresi vermek için 20 lira istemiş

Beyoğlu Belediye dairesinde kâtib Nedimin, Galatada Kapıiçinde tütüncü ve buzcu Ahmedden rüşvet almaktan mevkuf olarak muhakemesine, İstanbul altıncı asliye ceza mahkemesinde başlanmıştır.

Tahkikata göre, tütüncü ve buzcu Ahmedin dairede bir ruhsat tezkeresi işi varmış. Belediye kâtibi, bu işi çabuk çıkarmak için yirmi lira istemiş, Tünelbaşında bir sütçüde buluşmak üzere sözleşmişler. Fakat, Ahmed, kendisinden rüşvet istenildiğini alâkadarlara haber vermiş, cürmü meşhud tertibatı alınmış. Numaraları tespit olunan beş liralıklarla dükkâna giden Ahmed, orada Nedimle buluşmuş, Nedim, Ahmedin ruhsat tezkeresi işine aid muameleli evrakı cebinden çıkarmış, göstermiş. Ahmed, «iyi, ama ben yirmi lira veremiyeceğim, on beş liraya razı ol» demiş. Öteki, önce razı olmamış, arada bir münakaşa geçmiş sonra «peki» diyerek, uzatılan parayı cebine sokmuş. Dükkândan çıkarken polis Asaf tarafından çevrilen Nedim, cürmü meşhud yapıldığını anlayınca, cebindeki paradan iki beş liralığı çekip yere atmağa teşebbüs etmişse de, bu vaziyette yakalanmış ve hakkında zabıt tutulmuş.

Kâtib Nedim, sorgusunda şöyle demiştir:

«— Tütüncü ve buzcu Ahmed, evrakının bende olduğunu öğrenmiş, o gün bana resgelince, işini çabuk çıkarmam için ricade bulundu. Ben de «zaten muamelesi bitmiş gibidir, nerede ise çıkacak» dedim. «Teşekkür ederim» diye elini uzattı, elimi sıktığı sırada avcuma katlanmış olarak bir şey sıkıştırdı. Meğer iki beş liralık kâğıdmış. Bunun ben de cürmü meşhud sırasında farkına vardım.»

Mahkeme, Galata nahiye müdürü Talâtla Başkomiser Macidi, polis Asafla Aliyi, odacı Kasımı, kunduracı Mahmudu ve diğer bazı şahidleri dinlemiştir. Bu suretle dokuz şahid dinlenildikten sonra, muhakemenin devamı diğer şahidler için kalmıştır.

ŞEHİR İŞLERİ

Et narhı

Ticaret Vekâleti, Fiat Murakabe komisyonunca Kasablar cemiyeti tarafından teklif edilen ete 15 günde bir narh koyma teklifini muvafık görerek kabul etmiştir.

Bugünden itibaren tatbik olunacak yeni narh esaslarına göre kızıl ve beyaz karamanın kilosu 70, dağlıç 75 ve kıvırcık 80 kuruştan satılacaktır.

Toptancılar, perakendeci kasabların kiloda 10 kuruş hissesini garanti etmişlerdir.

Bir yangın başlangıcı

Galatada Tünel caddesinde Nişanyana aid mağazadan yangın çıkmış, ateş etrafa sirayet etmeden söndürülmüştür. Yapılan tahkikatta, yangının talaş ve kâğıdların yanmasile çıktığı ve mağazanın on bin liraya sigortalı olduğu anlaşılmıştır.

Kömürden zehirlendi

Erenköyünde, Suadiye iskelesi caddesinde 5 numaralı köşkte bahçivanlık yapan Çerkeşli İsmail oğlu İsmail Gezer, odasında yaktığı mangal kömüründen zehirlenmiş, tedavi edilmek üzere Haydarpaşa Nümune hastanesine kaldırılmıştır.

10 senelik dava

Muhtelif safhalardan geçerek sona erdi

On seneden fazla bir zaman önce olan mühim bir meseleden dolayı, o zaman elliyi mütecaviz kimse hakkında yapılan tathikat ve takibatın nihaî safhası, İstanbul birinci Ağırceza mahkemesinde karara bağlanmıştır.

Başlangıç tarihi, 1930 senesi haziranıdır. Mesele, zat maaşları işlerile alâkalıdır. Üçer aylık maaş bordrolarına sahte yoklama kayıdları geçirilerek sahte cüzdanlar tanzimi, sahte mühürler basılması, cüzdanların aşırılması suretlerile istihkak sahiblerinden başkalarına tediyatta bulunulduğu ve ölenlere aid maaşların, bunlar maaş bordrolarına ithal edilerek mevhum kimseler namına alındığı, ayni zamanda cüzdan hırsızlığı tahkikatının lâyıkı veçhile yapılmadığı iddiaları, o zaman yapılan etraflı tahkikat ve takibatın mevzuudur. Suçlar, sahtekârlık, tahrifat, sirkat, vazifeyi suiistimal ve ihmal mahiyetinde tespit olunmuştur. Ayrı ayrı ve derece derece muhtelif noktalardan o zamanki zat maaşları kâtiblerinden bazıları, kontrol memuru, muamelât mümeyyizi ve mutemedle, memurlardan başka bazı kimseler, bu arada sarraflar mes'ul sayılmıştır. Tetkikatla, hazinenin bu muhtelif cepheli suiistimal yüzünden 773 lira 33 kuruş zarara uğradığı neticesine varılmıştır.

Ancak, işte alâkadar sayılan memurların vilâyet idare heyetinin kararına itirazile, mesele, o zaman Dahiliye Vekâleti encümeninin tetkikinden geçmiş, bunlardan bir kısmının itirazı varid görülmüştür. Yapılan etraflı tahkikatla hayli kabaran dosya Adliyeye verildikten sonra da, tahkikat genişletilmiş derinleştirilmiş ve srogu hâkimliğince muhtelif cihetlerden suç işledikleri neticesine varılanların birinci Ağırcezada muhakemeleri karar altına alınmıştır.

Tahkikatı on küsur sene evvel başlıyan bu meseleye aid muhakeme, senelerdir devam ediyordu. Şimdi verilen kararla, sabit olan suçlardan bir kısmının, aradan geçen müddet itibarile müruru zamana tâbi olduğu anlaşılmış, maznunlardan bir kısmına aid davalar af kanunu dolayısile ortadan kalkmıştır. İçlerinden bazıları öldüğünden, onların davaları bu sebeble düşmüştür. Bir kısım maznunlar hakkında da beraet kararı verilerek, mesele, alâkadarlardan üçünün vicahinde ve çoğunun gıyabında bu son safha da böylece bitmiştir.

Yalnız, dava edilenlerden bir kaçı, adreslerinde bulunamadığından, davaları, mahkemece ayrılmış bulunmaktadır. Yerleri öğrenilerek tebligat yapılabildiği takdirde, bunların davalarına ayrıca bakılacaktır.

Vesaiti nakliye kazası

Şoför Necdetin idaresindeki 4136 numaralı kamyon, Kumkapıdan Tophaneye giderken karşıdan gelen 2563 numaralı taksi ile çarpışmış, her iki araba da hasara uğramıştır.

★ Kasımpaşada 13 numarada oturan Emin, Beyoğlu caddesinde giderken, şoför Ali Tuncanın idaresindeki 2223 numaralı otomobilin sadmesine maruz kalmış, muhtleif yerlerinden yaralanmıştır. Yaralı Beyoğlu hastanesine kaldırılmıştır.

Çan kulesinden düştü

Halic Fenerinde oturan 12 yaşında İsao, oynamak arzusile Fenerdeki kilisenin çan kulesine çıkmış, birdenbire muvazenesini kaybederek kuleden aşağıya düşmüştür. Muhtelif yerlerinden yaralanan çicuk Musevi hastanesine kaldırılmıştır.

HEM NALINA MIHINA

Hava Kurumunun ülküsü

Türk Hava Kurumu, 16 şubat 1925 te kurulduğuna göre, dün, 16 yaşını bitirmiş, 17 yaşına girmiştir. Cumhuriyet rejiminin memlekete hediye ettiği hayırlı müesseselerden biri olan Hava Kurumu, Türk havacılığının inkişafına, büyük hizmetler etmiştir. Hamiyetli, vatanperver, cömerd Türk milletinden milyonlar toplamış, orduya yüzlerce tayyare tedarik etmiş ve binlerle havacı yetiştirmiştir.

Fakat, Türk Hava kurumunun en büyük hizmeti, son 5 - 6 yıl içinde, Türk gencliğine havacılık aşkını aşılamak için yaptığı büyük ve muvaffakiyetli gayretlerdir. Bu sayededir ki İnönü kampında, Ankarada ve civarındaki mekteblerde, meydanlarda, genc nesil plânörcü, paraşütçü, pilot olarak yetişiyor.

Kurum, zaman geçtikçe, şüphesiz, daha iyi çalışıyor. Bu cümleden olarak Kurumun azası, geçen sonbaharda 800 bin kişiyi bulmuştu. 18 milyonluk nüfusumuza nazaran, 100 kişide 5 kişi Kuruma aza olmuş demektir. Nüfusumuza nispetle, bu kadar aza azdır, çok azdır. İlk mekteb çağından itibaren her Türk Kuruma aza olmak ve Türk havacılığına yardım etmekle mükelleftir. Ancak böyle millet ölçüsünde bir gayretledir ki Türkiyede, bir «uçan millet» yetiştirmek kabil olur. Kurumun azası böyle milyonlara baliğ olduğu zamandır ki Türkiyede, tam bir hava sanayii kurmak mümkün olur. Bütün teçhizatile yüzde yüz Türk tayyaresi yapacak bir havacılık endüstrisine teneffüs ettiğimiz hava kadar ihtiyacımız vardır. Bu sahada çok geç kalmış olduğumuzu itiraf ve kabul ederek dört elle bu işe sarılmalıyız. Tayyare fabrikaları, memlekette iş hacmini büyütecek, işçi kadromuzu genişletecek, böylece bir taraftan millî müdafaamıza hizmet ederken diğer taraftan da sanayi ve iktısad bakımından memlekete büyük faydalar temin edecektir.

Türk Hava Kurumundan şimdi istediğimiz budur. Kurumun ülküsü, milletin ideali, memlekette yüzde yüz Türk tayyaresi yapacak fabrikaları kurmak olmalıdır. Bu, yapılmadıkça ne yapılırsa yapılsın, eksiktir ve yarımdır. Hava müdafaası ise bir hayat memat meselesidir.

Hava Kurumunun böyle muazzam bir işi başarabilmesi için paraya ihtiyac vardır. Bu parayı, Türk milleti verecektir. Millî müdafaa bakımından yardım olarak, millî iktısad bakımından iş olarak verecektir.

Fakir, orta halli, zengin bilhassa zengin her Türk yurddaşı, malının, canının, ailesinin sigortası Türk hava kuvvetleri olduğunu bilmelidir. Hava hücumları, servet ve içtimaî sınıf diye bir şey tanımaz, kurbanları arasında fakir, orta halli, zengin diye bir tefrik yapmaz. Onun saçtığı ateş de, ölüm de, zehir de müsavata riayet ederler. Bir yangın bombası iki yüz liralık bir kulübeyi birkaç dakika içinde kül ederken, bir infilâk bombası da iki yüz bin liralık muhteşem bir apartımanı, yarım dakikada, bir virane haline sokar. Bu tepeden inme belâ, cins ve yaş, içtimaî sınıf tanımadığı kadar ırk, din ve mezheb de tanımaz. Müslümanın yanında Rum, Ermeni, Yahudi de onun pençesinden yakasını kurtaramaz. Bu bakımdan memlekette yaşayan herkes, burada yerleşmiş ecnebiler bile, Türk havacılığının bir harbde, yurdu en az zararla kurtaracak bir mevkie yükselmesi için, her fedakârlığa katlanmalıdır.

Radyoda ve gazetelerde, ara sıra, hamiyetli yurddaşların Hava Kurumuna yaptıkları teberruların listelerini okuyoruz. Bazı büyük zenginler, milyon sahibleri bin lira vermekle vazifelerini yapmış olduklarını sanıyorlar. Bir tek bombanın ocaklarına incir dikeceğini düşünerek çok daha cömerd davranmaları lâzımdır. Fakat mesele, bir teşkilât işidir.

Türk Hava Kurumundan halkın yardımını daha teşkilâtlı, daha muntazam, daha verimli bir şekle sokmasını isteriz. Bu çok büyük bir iştir. Azametile mütenasib büyük ve esaslı tertiblerle plânlı çalışmak gerektir. Bir defalık teberrular değil; fakat her gün, her ay, her yıl muntazaman akacak yardımlar temin edilmelidir. Ancak o zamandır ki muhtac olduğumuz tayyareleri yapacak bir havacılık sanayii kurmak kabil olur.

Hulâsa ediyorum: Ülkü tayyare fabrikaları kurmak ve bunlara lüzumlu olan parayı teşkilâtlı bir çalışma ile temin etmektir.

Lüleburgazda yapılan göçmen evleri

Edirne (Hususî) — Geçen sene Lüleburgazda inşa edilen göçmen evlerinin muvakkat kabul muamelesi yapılmıştır. Bu evlerle Lüleburgazın göçmen mahallesi biraz daha büyümüş ve güzelleşmiştir. Burada bilhassa evlerin bahçelerinde ve sokaklardaki yeşillik ve intizam göze çarpmakta ve asfaltın sol tarafında kurulan bir mahalle, Trakyanın en modern bir kasabası olan Lüleburgaza ayrı bir hususiyet ve güzellik vermektedir.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Harîc için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Gizli ışık

Mükerrem Kâmil Su

Nemika, senenin bu iki ayını pek güc geçirirdi ve bu ayları sevmezdi. Temmuz olur olmaz kocası, işlerini vekiline bırakır; kendisini alarak buraya gelirdi. Babadan kalma bu bağlar, genc adamı, hayatında belki her şeyden fazla alâkalandırıyordu. Yakıcı güneş altında bağcıların arasında dolaşmak, salkımları, küfeleri, sergileri dikkatle gözden geçirmek, ilâclanan kütüklerle meşgul olmak onu eğlendiriyordu. Nemikanın da iki büyük ceviz ağacının altında güzel bir köşesi vardı. Burası hasır koltukları, masası, hamağı, küçük etajeri ve gümüş semaveri ile nefis bir yerdi. Fakat genc kadın, bu hayattan hoşlanmıyordu. Bunu kocasına belli etmek istemiyordu. Bütün vakitleri burada ve yapayalnız geçiyordu. Hamağa uzandığı zaman gözlerini yapraklar arasından süzülürken yeşile boyanarak parça parça dökülen ışıklara dikerek İstanbulun hasretini çekerdi. İstanbulun ve denizin!..

Gözkapaklarının altına Marmaranın mavi ipekten örtüsü serilir; kumlar, dalgalar, köpükler ve kahkahalar ruhunda çağıldardı. Bu memleketten hazlanmıyordu. Ufku kaplayan bu kocaman dağ, bir gün kapaklanacak ta şehri kapatıverecek sanıyordu. Bağlar, yakıcı bir güneş altında sanki tutuşacaklarmış gibi görünüyordu. Gediz uzaklarda idi. Hiç olmazsa burada ruhu serinletecek bir akar su, minimini bir göl olsaydı bari. Gök yanıyor, toprak yanıyor, bağcılar terliyorlar; zümrüd ve altındanmış gibi ışıklar altında pırıldayan üzümler de ilâclanarak sergilerde ölü bir hal alıyorlardı.

Yalnız bu hava, bu manzara onu sıkmakla kalmıyordu. Asıl şikâyeti işsizlikten ve yalnızlıktandı. Okuyarak, esneyerek, uzun gündüz uykuları yaparak geçen bu günlerde ruhunu, kalbini, hislerini dinlemeğe, onları taramağa imkân buluyordu. Onu asıl korkutan da bu idi zaten...

Burada yegâne mevzu üzümdü. Ve mal sahibleri her gece kökleri gözlerler, tabiat cilvelerine karşı gelebilmek için çırpınırlardı. Bu mevsimde en korktukları şey yağmurdu. Halbuki genc kadın, bazı dakikalarda o kadar bunalırdı ki, bardaklardan boşanırcasına yağan bir yağmurun hasreti ile titrerdi. Yanan alnını, ellerini uzatmak, serinlemek, bu suretle içinde yanan gizli ışığı da söndürmek isterdi.

Bu uzun yalnızlık günlerinde arzusuna rağmen ötekini düşünürdü. Eğer onunla evlenseydi daha mes'ud olmıyacak mı idi? Senenin en güzel mevsimini böyle, tutuşan topraklarda geçireceklerine, plâjlara, denizin eksik olmadığı yerlere gitmiyecekler mi idi? Ve muhakkak ki Nafiz, onu, bir sürü işe dalarak böyle yalnız bırakmıyacaktı. O, kadın ruhundan anlayan bir adamdı. Zaman zaman kadın gönüllerinde tüten his, heyecan ve şiir ihtiyacını kavramıştı. Hiç azalmıyan neşesi ile mevzudan mevzua geçerek, fıkralar anlatarak, o harikulâde kemanı ile şaheserleri dile getirerek onu aşkın, heyecanın ve değişik bir cihanın kollarında yaşatacaktı. Genc kadın, onu bu şekilde düşündükçe bir daha ele geçmesine imkân olmıyan bir saadetin husranı ile içlenirdi.

Yüksek tahsilini onunla beraber yapmıştı. O, en iyi arkadaş idi. Birbirlerini seviyorlardı da... Fakat bunu itiraf etmeği talebe oldukları müddetçe mevsimsiz bulmuşlar ve sıra beklemişlerdi.

Son sömestrde Nafiz ailesinden aldığı bir mektub yüzünden bir seyahat yapmak mecburiyetinde kalmıştı. İmtihanlara giremedi. Genc kız mezun oldu. Mektublaşmıyorlardı. Garib bir şekilde birbirlerini kaybetmiş bulunuyorlardı. Bir gün arkadaşlarından onun çok zengin bir kızla evlendiğini, artık imtihanlara girmek lüzumunu da hissetmediğini öğrenmişti. Bu haberle çok sarsılmış, bir an kendini boşlukta sallanır gibi hissetmişti. Sanki kendisini hayata bağlayan kuvvet erimişti. Şaşkın ve muztaribdi. Aylarca maksadsız yaşadı. Bir gün Edible karşılaştı. O, işleri yolunda giden bir avukattı. Muntazam bir adamdı. Programlı yaşamaktan hoşlanır, hislerinden ziyade kafasına kıymet verirdi. Genc kızın göz kamaştıran güzelliğine kapılarak onunla evlenmek istedi. Nemika da, bundan sonra yüreğinde derin bir aşka ve sonsuz heyecanlara yer kalmadığını zannettiği için onu kabul etti. Derlitoplu bir karı koca hayatı sürmeğe başladılar.

Genc kadın kendisini evlilik hayatının icab ettirdiği şeylere çabuk alıştırdı. Evinin şahsına aid işleri, küçük seyahatler, toplantılar, senenin muayyen günlerinde evlerinde verilen suvareler, yeni ahpablar, bunlar hayatını baştan başa dolduran şeylerdi. Yılın bu iki ayı olmasa, belki saadetine inanacaktı da... Fakat kalbi ile yüzyüze geldiği bu uzun yaz günlerinde ve yıldızı çok esintisiz gecelerde ıstırab çekiyordu. Ötekini unutamadığını ve hayatında pek mühim bir eksiklik olduğunu hissediyordu. Ona aid hasreti içinin derinlerinde bir gizli ışık gibi yanıyordu. Bu ışığın sönmesi, mutlak sönmesi lâzımdı.

Bir gün kocası, o akşam uzak akrabalarından birinin bağına yemeğe davetli olduklarını söyledi. Hazırlandılar. Arabalarına binerek ince tozlu bağ yollarından dolaşa dolaşa gittiler. Kocası yolda gidecekleri yer ve tanışacakları insanlar hakkında malûmat veriyordu. Akrabalık kadın tarafından geliyordu. Hatice, güzel, basit bir kadındı. Beş altı sene evvel evlenmişti. Bu evlenme garib bir şeydi. İzdivacı isteyen ve hazırlayan her iki tarafın ailesi idi. Kız, kocasını hemen sevmişti. Erkek ise epeyce yeni hayatını yadırgadıktan sonra yuvaya alışmış ve bağlanmıştı. Şimdi çok mes'ud yaşayorlardı. Kızın malları, kocası tarafından mükemmel bir şekilde idare ediliyordu.

Bağ, Gediz kıyısında idi. Nemika, hasretle sulara baktı. İki tarafı çiçeklerle örtülü genişçe bir yoldan geçtiler. Kulenin kapısı açıldı. Taşlıkta görünen ev sahibleri ile karşı karşıya geldiler.

Erkek:

— Oo, Nemika, pardon, pardon Nemika Hanım, siz, siz burada ha, diye ellerini genc kadına uzattı.

Edib:

— Ay siz tanışıyor mu idiniz, diye, hayretini açığa vurdu.

Genc kadın o kadar şaşırmıştı ki, «safa geldiniz!» diye kendisine yaklaşan kadını, sevdiği adamın karısını bir an farkedemez oldu.

Nafiz, eskileri hatırlatmıyan, geçmiş güzel, en güzel şeyleri öldüren heyecansız bir sesle beraber geçen tahsil yıllarını anlatıyordu. Beraber geçen, belki de ömürlerinin en müstesna parçası olarak kalmış olan o genclik yıllarını!..

Nemika bu sesi dinlerken, bu şişmanlamış, göbeği çıkmış, saçlarının gürlüğü ve parlaklığı kaybolmuş erkeğe bakarken ağlamamak için kendini güç tutuyordu. Yarabbim, bu, o mu idi? O, o ince adam, o zarif üniversiteli bu mu idi? Nasıl ve ne kadar çabuk değişmişti böyle... Ne kadar da maddileşmişti. O da bu diyarın bütün insanları gibi bağdan, üzümden, zaman zaman yatağına sığamıyan Gedizden ve mevsimsiz boşanan yağmurlardan konuşuyordu.

Genc kadın yemekten sonra son bir ümidle ona kemanını sordu. Şimdi şüphesiz sihirli bir rüzgâr esecek, kendisine ilk aşkın tadını veren bu adam kaybolan mazinin elemi ile sarsılacaktı. Keman inleyecek ve hatıralar bu yüksek tavanlı bağ evinin her köşesine üşüşeceklerdi. Şüphesiz, bir anda, kendi içinde hiçbir zaman söndürmeğe muvaffak olamadığı o gizli ışık, sevdiği adamın kalbinde de tutuşacak, bu pırıltılı yaz gecesinde müşterek duygularla ürpereceklerdi. Nemika heyecanla genclik arkadaşının gözlerinin içine bakıyordu. O kayıdsızlıkla karısına dönerek:

— Bizim keman acaba nerelerde? diye sordu.

Beyaz, yuvarlak yüzlü, tombul kadın da ayni kayıdsızlıkla:

— Geçen kış çocuklar oynarlarken kırmışlar! diye karşılık verdi.

Genc kadın dönüşte pek mustaribdi. Bu gece, bu bağlarda telâfisi mümkün olmıyan bir şeyini kaybetmişti. Belki bu kayıbın ileride bir kazancı da olacaktı: Saadeti bakımından... Fakat şimdi... Mazisinin en güzel hatırasını, en nadide hulyasını kaybetmekten gelen bir sarsıntı içinde idi. Ve ağlamak, katıla katıla ağlamak isteği ile titreye titreye, gene de kocasına gülümsemeğe çalışarak ince tozlu bağ yollarında koşan araba ile gidiyor, ucu belirsiz bir yolda gider gibi gidiyordu...

SON HABERLER

Siyasi İcmal

Singapur ve Uzakşark

Uzakşarkta ve Büyük Okyanusta statükoyu yeniden değiştirecek her tecavüze karşı gelmek için bir taraftan Amerikanın harıl harıl silâhlandığını gördüğümüz şu sırada İngiltere ile dominyonları da ayni maksadla her tedbiri almakta ve tecavüzü önlemek için hiç bir hazırlığı ihmal etmemektedir.

Bu tedbirlerin en mühimlerinden biri de Uzakşarkın en mühim üslerinden olan Singapuru takviye etmek ve Singapuru ihtiva eden yarımadanın sularını mayinlemektir. Bir taraftan bu tedbirler alınıyorken, diğer taraftan da Malaya yarımadasını müdafaaya memur kumandanlarla Avustralyanın müdafaasından mes'ul askerî makamlar arasında müzakereler yapılarak verilen kararlar tatbik olunmaktadır.

Amerikanın, kara, deniz ve hava kuvvetlerini mütemadiyen takviye ettikten ve bu uğurda en büyük fedakârlıkları göze aldıktan başka muhtelif yerlerde üsler vücude getirmesi ve böylece vaziyetini bihakkın tahkim etmesi, bugün Pasifik sahasında nisbî bir sükûnetin teessüsüne sebeb olmuştur. Pasifikte teessüs eden bu nisbî sükûnet İngilterenin aldığı tedbirler sayesinde Uzakşarkta da hissolunmakta ve bütün bunlar, Avrupa harbinin bu sahaları kaplaması ihtimalini gittikçe zayıflatmaktadır.

Buna rağmen İngilterenin Malaya sularında ve Singapur sahasında mühim tedbirler almağa devam etmesi, Uzakşarkta bir takım karışıklıkların çıkmasına değil, bilâkis çıkmamasına intizar edilebileceğini gösteriyor. Bugünkü görünüşe göre İngiltere Japonyanın bilhassa Hindiçinî ve Siyamda aldığı vaziyetten kuşkulanıyordu.

Bu havali bilhassa Siyam, bir taraftan Birmanyaya, diğer taraftan Malaya bitişiktir ve Japonyanın Siyama (şimdiki ismile Tayland) hulûl etmesi, burada üsler edinmesi, İngilterenin Uzakşarktaki hayatî menfaatlerini tehdid eder.

Onun için İngiltere dakika kaçırmadan faaliyete girişmiş ve Uzakşarktaki vaziyetini tahkim ederek hayatî menfaatlerini korumağa azmettiğini göstermiştir.

İngilterenin Avrupada büyük bir harble meşgul olduğu sırada bu tedbirleri de alması derhal tesirini gösterdi ve Siyam hükûmeti bir tebliğ neşrederek İngiltere ile Siyam arasındaki dostluğun hiçbir değişikliğe uğramadığını, Siyamın İngiltere tarafından bir tecavüzü kat'iyyen beklemediğini ilân etti. Ayni tebliğde İngilterenin Siyamı Malayadan ve Birmanyadan ayıran hududlara ve sulara İngilterenin kara, deniz ve hava kuvvetlerini yerleştirmiş olduğuna dair yayılan haberlerde tespit edilmekte olduğuna bakılırsa, alınan tedbirlerin tesirini göstermekte gecikmediğine hükmetmek lâzım gelir.

Bununla beraber Siyam hükûmetinin bu sırada Japon tesiri altında hareket etmekte olduğu ve Japonyanın Siyam hükûmetini, bir imparatorluk vücude getirmek üzere sağa sola saldırmağa teşvik ettiği ısrarla söyleniyor. Japon ajanlarının Siyamı fütuhat siyaseti takibine sevketmelerinden maksad, Japonya ile Siyam arasında geniş bir dostluk tesis ederek bu dostluğu istismar etmek ve bu sayede Siyamın işe yarayacak mevkilerini ele geçirmek, bu mevkiler sayesinde Singapur üssünün kıymetini düşürmek ve burasını tehdid etmektir.

Fakat İngilterenin tereddüdsüz hareketi sayesinde bu tehlikenin de bertaraf edilmek üzere olduğu anlaşılıyor. Siyam hükûmetinin komşu olan İngiltere ile dostluk bağlarını takviye etmesi, onun Japon telkinatına boyun eğmek niyetinde olmadığını gösteriyor.

Bütün bu zavahire bakarak bir hüküm vermek caizse, Avrupa harbini Uzakaşrka ve Pasifik sahasına sıçratmak için sarfolunan mesainin hiç olmazsa boşa gitmiş olduğunu söylemek mümkündür.

Amerika ile İngilterenin elele vermeleri, yangının umumileşmesine ve bilhassa Amerikanın bir harble meşgul olmasına mâni olmuştur.

Amerikanın Pasifikte bir harble meşgul olması, İngiltereye yardım etmesine gerçi engel teşkil etmiyecekti, fakat harble meşgul olmamasının daha kolay ve daha bol yardım etmesini temin edeceği de şüphe götürmez.

Uzakşarktaki vaziyet şimdilik bu merkezdedir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Franko - Mussolini neler görüştüler?

"Genişlemek„ hususundaki müşterek arzular da müzakere mevzuu olmuş!

Roma 16 (a.a.) — Stefani ajansının diplomatik muharriri yazıyor:

Mussolini ile General Franko arasında yapılan konuşmalar hakkında hiç bir şey ifşa edilmemektedir.

İyi haber alan mahfiller, mülâkatın büyük bir samimiyet havası içinde cereyan ettiğini teyid ediyorlar.

Hali hazır harbinin tarihin önüne koyduğu Akdeniz, Avrupa ve Afrikaya aid büyük meseleler Roma ve Madridde ayni şekilde mütalea edilmektedir.

Binaenaelyh İtalyan - İspanyol dostluğu Akdenizde ve yeni Avrupada bir varlıktır. Roma ile Madrid arasındaki münasebetler bu memleketlerden birinin diğerini alâkadar eden meseleler hakkında gösterdiği samimî alâyiş, genişlemek hususundaki müşterek irade ve iki memleketin halde ve istikbalde müvazi menfaatlere istinad ederek inkişaf edeceği kanaatile kolaylaşmaktadır.

İspanyol gazetesi ihtiyatlı

Madrid 16 (a.a.) — Havas: İspanyol gazeteleri, Franko - Mussolini mülâkatından bahsederken son derece ihtiyatlı davranıyorlar.

Yalnız Falanj'ın gazetesi olan Arriba, başmakalesinde diyor ki:

«Franko - Mussolini mülâkatının manası şudur: Milletlerin kanından ve yaptıkları kahramanca fedakârlıklardan doğan şeyler ölmez, bilâkis büyük. Bu ise Falanjist İspanya için her şey demektir.»

Arriba, teati edilen noktai nazarlarda tam bir mutabakat olduğundan ve İspanya ile İtalya arasındaki siyasi havanın samimiyetinden bahsetmektedir.

M. Hopkins harbi İngilterenin kazanacağını söyliyor

Nevyork 16 (a.a.) — Reisicumhur Roosevelt'in İngilteredeki şahsî mümessili Mr. Hopkins bu gün Clipper tayyaresile Nevyorka avdet etmiştir.

Mr. Hopkins, gazetecilere beyanatta bulunarak, İngilterenin harbi kazanacağına kanaati olduğunu bildirmiştir.

Amerikan âyan meclisi bu gün müzakereye başlıyor

Vaşington 16 (a.a.) — Havas ajansı bildiriyor:

Hafta tatiline rağmen siyasî mahfillerde, yardım kanunu projesinin pazartesi günü Âyan Meclisinde başlayacak müzakeresi için hazırlıklar vardır. Müzakereler esnasında muhalifler son kozlarını oynayacaklardır. Âyan azasından bir grup, Amerikan filosundan bir kısmının yabancı bir devlete satılmasına ve İngiltereye gidecek harb malzemesi yüklü vapurlara Amerikan harb gemilerinin refakat etmesine mâni olacak tadilâtı müdafaaya hazırlanıyorlar.

Âyandan Lee, müzakerelerin 10 günden fazla sürmemesini istemiştir.

En müsaid tahminler bile muhalefetin azamî 30 rey kazanabileceği merkezindedir.

Balıkesir Kızılay kongresi

Balıkesir 16 (Hususî) — Kızılay yıllık kongresi yapıldı. 6350 liralık bütçe kabul edildikten ve 22 bin küsur liralık maddî yardımla askerlerimize 22444 parça eşya hediyesi temin edildiği alkışla dinlendikten sonra merkez heyetine Dr. Saffet Öney, Dr. Yunus Vasfi Yücel, Dr. Nef'i Vural, Azmi Sakol, Avni Sağlıkçı, Tevfik Başaran, Necati Uğur, Emin Tansel, İsmail Tiritoğlu, Veli Uzgören, Vasıf İspartalı, Vicdan Ataseven, Ali Kırımlı, Fahri Tavşanlı, Yusuf Memişoğlu ittifakla seçilerek kongreye son verildi.

700 tatar tabiiyetimize geçmek istiyorlar

Sin King 16 (a.a.) — D.N.B. Mançukoda yaşıyan 700 den fazla Tatar, Uzakşarkta bulunan Türk - Tatar cemiyeti vasıtasile Türk tabiiyetine geçmek teşebbüsünde bulunmuşlardır.

Almanlar sessiz tayyare yapmışlar!

İngiliz mecmuası "İkincikânunda verdikleri zayiattan belli!„ diyor

Londra 16 (a.a.) — Müstakil Fransız ajansı bildiriyor:

Haftalık «Hava» mecmuası bugünkü nüshasında İngiltereyi hezimete uğratacak sessiz ve görülmiyen bir bombardıman tayyaresinin keşfedildiği hakkında Alman propagandasının Balkanlardaki gazetecilere verdiği bir haberden bahsetmektedir.

Mecmua bu yeni gizli silâh hakkında aşağıdaki malûmatı verebileceğini yazıyor:

«Bu tayyare, İngiltere üzerine yapılan akınlarda hiç de iyi semere vermiyen Yünkers 88 tipinin ıslah edilmiş bir modelidir. Bu yeni tip tayyare 1140 beygir kuvvetinde iki motörle teçhiz edilmiş ve makinesinde bir inkılâb teşkil eden bazı ıslahat yapılmıştır. Bu ıslahattan biri motörlerin kat'iyyen sessiz olmasıdır. Görülmemezlik, tayyare gövdesinin elâstikli bir maddeden imalinden ileri gelmektedir. Bu suretle imal edilen tayyare 300 metre ve daha yüksek irtifalarda nispeten güç tefrik edilmektedir. Alman propagandacılarına göre, yeni model bombardıman tayyareleri dünyanın en seri tayyarelerinden olacak ve tam yükle saatte azamî 520 kilometre katedebilecektir. Bunlar ayni zamanda en kesif sis içinde dahi uçabileceklerdir. Tayyareye aid diğer tafsilâtın ancak bir kaç mühendis ve kâşif tarafından bilindiği söylenmektedir.

Bir gazeteci, Hitlerin İngilizlere karşı Almanların kullanacakları, fakat Almanyaya karşı kullanılamıyacak olan silâh diye tavsif ettiği harb vasıtasının bu tayyare mi olduğunu resmî Alman sözcüsünden sormuştur. Bu gazeteci, sualine doğrudan doğruya bir cevab alamamışsa da kendisine şunlar söylenilmiştir:

«— Alman hava kuvvetleri hedeflerine varmadan evvel Londrayı tamamen sis kaplasa bile bu icad Londra muharebesinde kat'î bir âmil olacaktır.»

Bu mecmua istihzalı bir lisan kullanarak kânunusaninin sonunda İngiltere sis bulutlarile kaplı olduğu sırada Alman hava kuvvetlerinin uğradığı muvaffakiyetsizliğin bu icadın kıymetini ispat ettiğini yazıyor.

İngiliz donanması takviye edildi

2 zırhlı, 2 tayyare gemisi 5 kruvazör olarak 20 gemi iltihak etti

Vaşington 16 (a.a.) — «B.B.C.» Vaşington bahrî mehafiline gelen haberlere göre son üç ay zarfında İngiliz donanmasına 20 gemi iltihak etmiştir. Bunların arasında 2 zırhlı, 2 tayyare gemisi, 5 kruvazör, 11 torpido muhbiri bulunmaktadır.

Alman uzun menzilli toplarının ateşi

Londra 16 (a.a.) — Fransız sahillerine yerleştirilmiş bulunan uzun menzilli Alman toplarının bulunduğu mevzileri şiddetle bombardıman eden İngiliz tayyareleri Boulogne'dan ayrıldıktan sonradır ki bu Alman topu ateşe başlamıştır. Bombardıman tek bir top tarafından yapılmış ve fasılalı bir surette iki saat kadar devam etmiştir.

Douvr mıntakasına fasıla ile obüsler düşmüşse de hasar vukua geldiğine veya insanca zayiat olduğuna dair bir haber alınmamıştır.

Fransız Dahiliye Nazırı çekildi

Vichy 16 (a.a.) — Dahiliye Nazırı Peyrouton, salâhiyetlerini Başvekil muavini Amiral Darlana devretmiştir.

Askerî musahabe

Amerika mı, Japonya mı?

Denizlerde hangisi daha kuvvetli

Japonya, eğer Amerika ile harbi göze aldırıyorsa deniz kuvvetleri bakımından en müsaid zaman bu senedir

Yazan:
Abidin Daver

Üçler paktı denilen siyaset sehpasının Uzakşarktaki ayağı Japonyadır. Japonyanın şimdiki vazifesi, harb tehdidile Amerikayı korkutmaktır. Geçenlerde, Japon Hariciye, Harbiye ve Bahriye Nazırları, açık veya kapalı şekilde Amerikan efkârı umumiyesini korkutarak İngiltereye yardım için hazırlanan lâyihanın kabulüne mâni olmağa çalışmışlardı. Japon gazeteleri ise tehdid savurmakta, nazırlardan ileri gitmektedirler. Nitekim, son günlerde Tokyodan gelen bir haber, Niako Şimbun gazetesinin bir yazısından şu hulâsayı vermiştir:

«— Japon milletini bugün en ziyade alâkadar eden mesele Japonya ile Amerika arasında harb çıkıp çıkmıyacağıdır. İki memleket arasında bir felâkete mâni olmak için Japonyanın her türlü gayreti sarfedeceğine dair Hariciye Nazırı Matsuoka'nın beyanatını tamamile tasvib etmektedir. Fakat Amerika, İngiltereye yardıma ve Almanya ile İtalyaya da taarruzlara devem ederse Japonya ellerini kavuşturup hareketsiz duramaz.»

Amerikanın tehdidle yolundan dönmiyeceği muhakkaktır. O halde, Japonya, tehdidini ikaa kalkar da Amerika ile bir harbi göze aldırırsa, bu harb daha ziyade denizlerde cereyan edecektir. Onun için iki devletin deniz kuvvetleri arasında bir mukayese yapmak istiyoruz. Acaba denizde hangisi daha kuvvetli? Amerika mı, Japonya mı?

Japonya, Amerika ile müsavi deniz kuvvetine sahib olmak istediği için 1936 da Londrada toplanan deniz silâhlarını tahdid konferansından çekilmiş ve istediği kadar harb gemisi yapmak serbestisini almıştı. Fakat o vakittenberi, Amerikanın bir hayli kıymetli zamanları boş geçirmiş olmasına rağmen, Amerikadan üstün bir donanma yapmağa muvaffak olamamıştır. Bununla beraber, yeni zırhlılar inşasında, Amerikaya bir hayli takaddüm etmiştir.

1940 yılı başında iki donanma şu yekûnları tutuyordu:

Amerika: 1,250,000 tonluk 420 gemi.
Japonya: 938,000 » 292 »

Bu yekûndan Amerikanın İngiltereye verdiği 50 eski muhribi çıkarmak lâzımdır.

Bugün iki tarafın elinde mevcud ve inşa halindeki gemilerini şöylece hulâsa etmek kabildir.

Gemi cinsi	Amerika *Mevcud*	Japonya	Amerika *Tezgâhta*	Japonya
Zırhlı:	15	9	8	3-4
Tayyare gemisi:	6	6	2	2
Deniz tayyare gemisi:	2	7	3	1
Ağır kruvazör	18	12	—	—
Hafif kruvazör:	19	25	6	—
Muhrib:	186	112	33	10
Torpitobot	—	12	—	—
Denizaltı:	88	60	18	10

İnşa halinde bulunan gemilerden bir kısmı bitmiştir. Meselâ Amerikanın 35.000 tonluk zırhlılarından biri, Japonyanın 40,000 tondan büyük zırhlılarından ikisi, 10 Japon muhribi gibi. Yeni inşaattan mühim bir kısmı da 1941 - 42 senelerinde bitecektir.

***

Japonyanın müstakbel inşaat programı tamamile meçhul bulunduğu halde, Amerika 1947 de bitmek üzere 201 yeni gemi yapmağa karar vermiştir: 7 zırhlı, 8 tayyare gemisi, 27 kruvazör, 115 muhrib, 43 denizaltı, 1 atölye gemisi. Amerika ayrıca birkaç yüz tane mayn dökücü, mayn tarayıcı gibi yardımcı gemi yapmağa da başlamıştır.

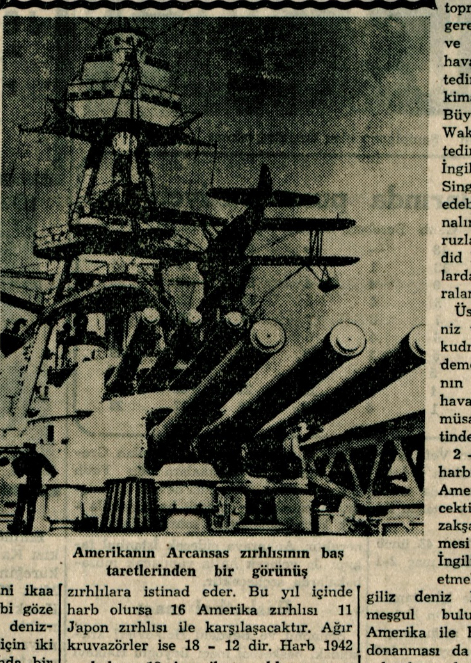

Amerikanın Arcansas zırhlısının baş taretlerinden bir görünüş

Donanmanın esas muharebe kuvveti zırhlılara istinad eder. Bu yıl içinde harb olursa 16 Amerika zırhlısı 11 Japon zırhlısı ile karşılaşacaktır. Ağır kruvazörler ise 18 - 12 dir. Harb 1942 ye kalırsa 18 Amerikan zırhlısına mukabil Japonların 12 zırhlısı bulunacaktır. 1943 te ise 22 - 23 Amerikan zırhlısına karşı Japonların yalnız 13 zırhlısı mevcud olacaktır. Japonya için, deniz kuvvetleri arasındaki nispet itibarile en müsaid harb yılı, 1941 dir. Çünkü bundan sonra, Amerika karada ve havada olduğu gibi, denizde de süratle kuvvetlerini artıracaktır. 1940 ta kabul edilen programdaki gemilerden bir kısmının, meselâ hafif kruvazörlerle muhriblerin hemen şimdiden kızağa konularak 1943 e doğru bitirilmeleri mümkündür. Vaziyet böyle olunca Japonyanın harbetmeğe niyeti varsa, bunu en ziyade, bu yıl içinde yapması lâzımgelir.

Japonyayı, harbedecekse hemen etmeğe sevkeden iki âmil daha vardır ki onlar da şunlardır:

1 — Amerika, gerek kendi topraklarında ve adalarında, gerekse İngilterenin üslerinde ve adalarında yeni deniz ve hava üsleri vücude getirmektedir. Filipin adalarındaki tahkimat takviye edilmektedir, Büyük Okyanusta Guam ve Wake adaları tahkim edilmektedir. Amerikan donanması, İngilizlerin Hong - Kong ve Singapur adalarından istifade edebileceği gibi, Panama kanalını garbdan gelecek taarruzlara karşı örten müteaddid İngiliz adalarını da, buralarda üsler yapmak üzere kiralamıştır.

Üs sahibi olmak demek deniz ve hava ordularının harb kudretini bir misli artırmak demektir. Japonya, Amerikanın bütün bu yeni deniz ve hava üslerini bitirmesine de müsaade etmemek mecburiyetindedir.

2 — Bir Amerikan - Japon harbinde İngiltere, mutlaka, Amerika ile yanyana harbedecektir. Çünkü Japonyanın Uzakşarkta alabildiğine büyümesi ve yayılması, en ziyade İngiliz menfaatlerini tehdid etmektedir. Eğer, Japonya, İngiliz deniz kuvvetlerinin Avrupada meşgul bulunmadığı bir zamanda, Amerika ile harbe tutuşursa, İngiliz donanması da Amerikanın yardımına gelecek ve bu iki kuvvet, başa çıkılmaz bir sayı üstünlüğü ile Japonyayı ezecektir. Buna meydan vermemek için, Ingilizlerin Uzakşark sularına mühim kuvvetler ayıramıyacağı bir sırada harbetmek, elbette daha doğru olur. Japonya, Amerika ile harbe karar vermişse, ağlebi ihtimal, İngiltereye tevcih edilecek büyük Alman taarruzunu ve bunun neticesini beklemektedir. Çünkü öyle bir zamanda İngiltere, Uzakşarka kuvvet ayıramıyacağı gibi İngiliz donanmasının kısmen imhası da ihtimal dahilindedir.

Bir Amerikan - Japon harbinin ne gibi şartlar dahilinde ve nasıl cereyan edebileceğini ayrı bir yazıda tetkik edeceğiz.

ABİDİN DAVER

Kısa Haberler

★ Bükreş 16 (a.a.) — Stefani ajansından:

Hükûmet, vesika usulünün tatbikı takdirinde memleketin ihtiyacını temin edebilmek için bütün kundura fabrika ve mağazalarına stoklarını bildirmelerini emretmirtir.

★ Moskova 16 (a.a.) — Stefani ajansından:

Bu akşam fırkanın on sekizinci Sovyet ittihadı kongresi toplanacaktır. Bundan evvelki içtima, 1932 senesinde yapılmıştı.

★ Floransa 16 (a.a.) — Stefani ajansından:

İtalyan Mareşalı Guglielno Pacori Girardi, 82 yaşında olduğu halde vefat etmiştir.

★ Berlin 16 (a.a.) — Stefani ajansından:

Japon sefiri Saburo Koaroushou, Berlinden ayrılmıştır. Kendisini istasyonda Hariciye Nezareti ve Japon sefareti erkânı teşyi etmişlerdir.

İspanya Kralı ağır hasta

Roma 16 (a.a.) — Eski İspanya Kralı 13 üncü Alfons bu gece tekrar bir anjin geçirmiştir. Hastanın vaziyeti vahimdir.

Bir Alman Ajanı Suriyeden çıkarılıyor

Kudüs 16 (a.a.) — Müstakil Fransız ajansı bildiriyor:

Alman ajanı von Hitting, Ankara yolile Berline dönmek üzere arkadaşlarile birlikte bu gün Beyruttan hareket etmiştir. Bunun sebebi Fransız hükûmetinin Alman makamları nezdinde teşebbüsatta bulunarak bu ajanın Suriye ve Lübnanda yaptığı propaganda dolayısile mevcudiyetinin arzuya şayan olmadığını bildirmiş olmasıdır.

Von Hitting birkaç hafta evvel ticarî bir vazife ile Beyruta gelmiştir.

Bir İngiliz posta tayyaresi battı

Londra 16 (a.a.) — Londraya gelen bir habere göre Clyde adındaki İngiliz ticaret deniz tayyaresi ,dün Lizbonda hüküm süren bir fırtına esnasında Tage nehrinde batmıştır. Clyde son zamanlarda British Airways tarafından batı Afrikası servisinde kullanılmakta idi.

Karamürsel köylerinde bir cinayet

İzmit 16 (Hususî) — Karamürselin Hersek köyünde Halil isminde on beş yaşında bir çoban kendine tecavüz eden Hasan isminde bir dilsizi öldürmüştür.

Hadiseler Arasında FELEK

Esvab icad ediyor muyuz?

Yeni hâdiselerin başka memleketlerdeki karşılanış şeklini mütalea etmek ve oradan ders almak mümkün olmasa nekadar vakit, nakid, hatta ömür kaybederdik!

Bir yerde tifo zuhur edince falan hekimin bulduğu seromu tatbik etmeğe başlıyoruz. Kendimiz ilâc aramıyoruz.

Harb silâhından nasır ilâcına kadar artık her tecrübî bilgi ve icad fizikteki mütevasıl kaplar kanununa benzer bir kanunun tesiri altında cihanın her tarafına yayılıveriyor.

Biz de bu kanuna tâbiiz.

Fiat murakabesi, ihtikâr ve pahalılıkla mücadele bu devir için bizde yepyeni bir mevzudur.

Bunu mütalea ederken yalnız kendi muhakememize güvenip bir takım çare ve tedbirler derpiş etmek vakit ve emek zıyaını mucib olur. Nitekim oluyor da.

Gazeteler öğretiyorlar ki; İstanbulda mağazaların «lüks» olmaları ve olmamaları üzerinden yapılan tasnif ve tasnifin tatbikı için sarfedilen emekler, Ticaret Vekâletince gaye ile alâkalı görülmemiş. Halkın ilk ihtiyacı ne lüks mağazaya, ne lüks eşyaya karşıdır. Harciâlem ve umumî maddeler üzerinde çalışılsın! denmiş.

Doğru söz!

Bizim yapacağımız en doğru iş bu gibi ihtikâr ve pahalılık vak'alarına karşı başka memleketlerin ne gibi tedbirler aldıklarını ve bundan ne neticeler doğduğunu mütalea etmek, ona göre kendimize bir murakabe sistemi tespit eylemektedir.

Hâdiselere bakınca doğrusu biraz ampirik gittiğimiz intıbaı hasıl oluyor. Gıda ve birinci derece ihtiyac maddelerinin bir kısmında geçen seneye nazaran yüzde yüze yakın pahalılık görülürken, İngilterede azamî yükseliş yüzde elliden fazla olmadığını bazı bültenlerde gördüm. Halbuki İngiltere abluka altında, harb içinde ve bir çok ihtiyacını hariçden getirmeğe mecbur bir adadır. Biz ise hamdolsun harb hariciyiz ve havayicimizi teminde daha serbestiz. İmdi orada ne gibi tedbirlerle pahalılığın önlendiğini tetkik etmek faydasız bir etüd olmaz.

İngiltereyi bir misal olarak aldım. Şartları ve servet seviyesi bize yakın olan orta Avrupa ve Balkan memleketlerinde de müspet tetkiklere lâyık tedbirler ve çareler mevcud olduğuna kaniim.

Giyinmek istediğimiz zaman aklımıza yeni çeşid bir esvab icad etmek geliyor mu?

Bir yeni şekil serpuş icadını düşünüyor muyuz?

Hiç kimse mevcud şekil ve esaslar haricinde yeni bir ayakkabı yapmayı hatırına getiriyor mu?

Hayır! Yalnız terziye vücudümüzün ölçüsünü, şapkacıya başımızın çevresini ve kunduracıya ayağımızın numarasını veriyoruz. Herkes gibi bir kostüme, bir şapkaya ve bir kunduraya malik oluyoruz.

Yeni işlerimizde de ayni mülâhaza ile, faydaları ve tesirleri denenmiş tedbirleri mütalea edip bünyemize göre prova ederek almak, yeniden birşeyler icad etmekten hem kestirme, hem ucuz, hem de müessir olur.

B. FELEK

Okuyucularımızdan Bay A. Doğruere: Üstad Fazıl Ahmedin son şiirinde yazdığı (kağtil) kelimesi adam öldüren manasına bildiğimiz (katil) dir. Yalnız vezni bozmamak ve kelimeyi doğru okutmak için (ka) hecesinin uzamasını temin etmek istiyen üstad (a) nın üzerine (^) işaretini koyarsa (k) harfini inceltecеğinden ve (katil) yazsa katletmek manasına gelen kelime gibi okunması ihtimalinden ihtiraz ederek (kağtil) diye yazmıştır. (ğ) harfi üzerine fazla basılmadan okunursa maksad hasıl olur. Bu ve buna benzer bir çok kelimeler fonetik alfabemizin henüz ikmal edilememiş noksanları yüzünden kat'î bir imlâ şekline bağlanamamışlardır. **B. F.**

Halicdeki infilâk

Hâdisenin sebebi ve zararın daha büyük olduğu anlaşıldı

Evvelki gün saat 15 te Halicde Başağa motöründe vukua gelen infilâka aid tahkikat dün ikmal olunmuştur. Tahkikatın verdiği neticeye göre patlama, istim sabit vaftının iştiali neticesi motörün civarında bulunan lamarinlerin dağılmasından ileri gelmiştir.

Tetkikler, bu patlamanın zannolunduğundan daha geniş olduğu kanaatini vermiştir.

Motörün civarında bulunan mavnalar ve merakibden bir kilodan fazla beyin parçaları ve etle muhtelif insan azası toplanmıştır. Diğer taraftan bir çocuk, bir kavrulmuş kafatası bularak alâkadar makamlara teslim etmiştir.

Şayanı dikkattir ki, motörün enkazından bir kısmı ümid edilmiyecek kadar çok uzak mesafelere düşmüştür. Bu da patlamanın ehemmiyetini göstermektedir. Bu parçalardan Galata Kulesi civarına ve Çeşmemeydanına düşenler olmuştur. Bunlardan kazancı ustası 60 yaşlarında Hüseyin oğlu Ulucan ve 59 yasında İstanbullu İbrahim oğlu Abdullah da yaralanmıştır.

Antalyada yapılan kır koşusu

Antalya 16 (Hususî) — Bugün Halkevi önünden başlamak üzere 7500 metro olarak tertib edilen bölge birinciliği kır koşusuna 17 atlet iştirak etmiştir. Çok kalabalık halk kütlesi önünde başlanan bu koşu büyük bir alâka ile takib edilmiş ve şehir Genclik kulübü atletlerinden Sermed Or 29/12 dakika ile birinci, Vahid Karalar 29/13 dakika ile ikinci, Halil Öksüzer 31-20 dakika ile üçüncü gelmişlerdir.

«CUMHURİYET» İN EDEBÎ ROMANI: 59

Kızıl Vazo

Yazan: Peride Celâl

Kütübhaneden çıkmağa hazırlanıyordum. Kapı tekrar açıldı. Hüseyindi. Eşikte bir an durdu, bana dikkatle baktı. Sonra:

— Benim misafirim değil, dedi, senin bir ahpabın. Aşağıda bekleyormuş.

Hayretle:

— Kimmiş? diye mırıldandım.

Hüseyin:

— Bilmiyorum, dedi.

Aklıma derhal İbrahim Bey geldi. Öfkeyle:

— Ne münasebetsizlik, diye mırıldandım, şimdi giyinmek lâzım. Niçin evde olmadığımı söylememişler...

Hüseyin «bilmem» demek ister gibi bir işaret yaptı. Sonra masaya doğru yürüdü. Arkasını bana dönmüştü. Alçak sesle:

— Bekletme, ayıb olacak, dedi, habersiz geldiğine göre, her halde yabancı bir kimse olmasa gerek.

Böyle ev kılığı ile çıksan bile olur.

Ve sustu, Mecmuaların sahifelerini çeviriyor, meşgul görünüyordu. Dışarı çıktım. Gülsümü aradım. Bulamadım. Gürültü etmemeğe çalışarak merdivenleri indim. Ev garib bir sükût içindeydi. Ortalıkta kimseler yoktu. Halbuki Gülsümü bulmak, ziyaretçinin kim olduğunu öğrenmek istiyordum. Salonun kapısı önünden geçtim. Kapı aralıktı. Yaklaştım. Görünmeden içeriye bakmak istedim. O zaman koyu renk elbiseler giymiş orta boylu bir adamın arkası bana dönük masanın başında, kızıl vazonun yanında ayakta durduğunu gördüm. Başını önüne eğmişti ve hareketsizdi. Ben bu omuzları, başın şeklini çok iyi tanıyordum. Kendi kendime çılgın bir şüpheye düşmüş olduğumu söyliyeerk biraz daha yaklaştım. Kalbim çarparak baktım. Bir an gözlerimin önünde her şey kararır gibi oldu. Kafamın kalbimin durur gibi olduğunu hissettim. Sonra her şey düze'di. O karartı geçti, kendime geldim ve birdenbire kapıyı şiddetle açarak içeri girdim. O zaman arkası bana dönük olan adam seri bir hareketle döndü. Ve ikimiz de bulunduğumuz yerde taş gibi kaldık.

İradeli duruşu, yüzünün keskin sert çizgileri, koyu kahve rengi gözleri ile karşımda Rıza duruyordu. O, sevdiğim adam, beni terketmiş, beni bırakmış ve en büyük ıstırablarla kalbimi yaralamış olan adam!..

O an içinde neler hissettiğimi şimdi tahlilden âcizim. Fakat tam bir saadet duymadığım muhakkaktır. Vurulmuş gibi idim. Günlerdenberi onu kaybettiğime, ebediyen göremiyeceğime inanırken böyle birdenbire karşımda bulmak! Bu müthiş bir şeydi. Kalbim öyle şiddetli çarpıyordu ki bir yere dayanmak ihtiyacını duyuyordum. Fakat kımıldayamıyordum. Vücudüm olduğum yerde mermer gibi katılaşıp ağırlaşmıştı. Kafamda bir yığın sual birbirine karışıyor ve tarifi imkânsız bir hayret, garib bir coşkunluk ve ruhumun derinlerinde, çok derinlerinde mana veremediğim bir açılma, parlama ve serinlik hissediyordum. Belki de işte sevinc, saadet dedikleri bu idi.

Bu ayrılığın birbirimizden uzak habersiz geçen günlerin onda da, bende olduğu kadar büyük tesirler yapmış olduğunu görüyordum. Yüzü farkedilecek kadar zayıflamış, gözlerine her zamankinden haşin kederli bir mana gelmişti. Duruşunda, bakışında, bütün halinde ıstırabla yıkılmış, ezilmiş bir insanın perişanlığı görünüyordu.

Birbirimize, susamış iki insanın iştiyakı ile bakıyorduk. Ben onun mevcudiyeti ile bir anda gözlerimi doyurmak, saçlarını, gözlerini, yüzünün en küçük kıvrıntısını ve çizgisini, kravatından düğmesine kadar her şeyi bir anda görmek, anlamak hırsı ile bakıyordum. O da beni gözlerile sanki sıkı sıkı kucaklamış, sarmıştı. Bir an o gözler delice bir ateşle doldu. O yüz çok iyi tanıdığım bir ürperti içinde büsbütün sarardı. Birdenbire geleceğini, beni kollarına alacağını hissettim ve bekledim. Bu olmadı. O yumrukları sıkılmış, masanın ucuna doğru geriledi, adeta kaçtı. Birbirine kilidlenmiş duadkları aralandı. Boğuk bir sesle:

— Senden af dilemeğe geldim, dedi.

İşte o zaman, büyük bir şaşkınlık içinde kımıldadım. O müthiş ıstırab tekrar demir pençesile kalbime yapıştı. Aramızda bir uçurumun açıldığını, ve bizi, bilmediğim, anlamadığım meçhul sebeblerin ayırmakta olduğunu ilk defa kuvvetle hissettim. Ruhumu donduran bir titremeye tutulmuştum. Ona büyümüş gözlerle bakarak sustum. Dudaklarım birbirine yapıştı.. Boğazım kurumuştu. Ne söyleyecektim? Ne diyecektim? Bilmiyordum. Bizim o güzel aşkımızın zehirlenmiş, bozulmuş olduğunu ve artık bütün gayretlerin beyhudeliği idi.

O ayni boğuk sesle:

— Evet, af dilemeğe geldim, dedi. Sana hepsini anlatacağım. Çok ıstırab çektim ve nihayet sensiz yapamıyacağımı anlayınca..

Sustu. Ona hayretle bakıyordum. Nasıl benimle böyle konuşabiliyordu! Nasıl o bütün geçen şeylerden sonra böyle çekingen, bayağı kalabiliyor ve bu kadar resmî, garib bir tavırla af dilemeğe kalkıyordu!. Hayretimi gördü, ne düşündüğümü anladı. Zaten her zaman ne düşündüğümü anlamıştı. Nasıl ben onu anlayor, o eski sevdiğim adam olmadığını açıkça görüyorsam o da benim ne halde olduğumu görüyordu.

Nihayet konuşmağa gayret ettim. Kafamda sözler hazırladım. Onun gibi yabancı, uzak sözler hazırladım. Fakat dudaklarımdan hiç düşünmediğim ve belki söylemek istemediğim bir sual fırladı.

— Niçin geldin? dedim.

Ve sesimden kendim korktum.

Evet, niçin gelmişti? Böyle ge'ecek olduktan, bu tavrı alacak olduktan sonra niçin gelmişti? Birdenbire Hüseyni hatırladım. O telâşlı, heyecanlı haller.. Misafir beklemeler.. Müthiş bir öfke içinde kaldım. Yüzümün kızardığını zannediyorum. Sözler, sert, merhametsiz dudaklarımdan birbiri arkasına fırlamaya başladılar. Ona, o sevdiğim adama öldürücü düşman gözlerle bakıyordum.

(Arkası var)

SPOR

Beşiktaş şampiyon oldu

Dün yapılan lik maçlarında Beşiktaş Feneri 1 - 0, İst. Spor Galatasarayı 3 - 0, Beykoz Kasımpaşayı 2 - 0, B. Spor da Topkapıyı 5 - 0 mağlûb ettiler

Lik maçlarına dün Kadıköy ve Şeref sahalarında devam edilmiş, altı kulübün maçları nihayetlenerek Beşiktaş İstanbul şampiyonu, İstanbulspor lik dördüncüsü, Topkapı da lik sonuncusu olmuştur. Galatasaray - Beyoğluspor, Fenerbahçe - İstanbulspor maçları da haftaya yapılacak, böylece lik maçları tamamlanmış olacaktır.

Dün mevsimin en mühim maçı Şeref sahasında Fenerbahçe ile Beşiktaş arasında idi. İki devrede yaptığı maçlarda hiç mağlûb olmıyan Beşiktaşın Fenerbahçe ile son maçı yapması, her bakımdan alâka uyandıracak mahiyette olduğu için dünkü maç büyük bir kalabalık önünde oynandı. Kendisi için büyük bir mana taşıyan bu maçta Beşiktaş pek büyük bir azim içinde Fenerbahçe karşısına çıkmış ve bu neticeyi almayı haketmiş bir halde oynayarak lik şampiyonasında rökor addedilecek bir muvaffakiyetle sahadan ayrılmıştır.

Maça takımlar şu şekilde çıkmışlardır:

Beşiktaş: Mehmed Ali - Hüsnü, Yavuz - Rifat, Celil, Feyzi - Şakir, Hakkı, Sabri, Şeref, Şükrü.

Fenerbahçe: Cihad - Lebib, Cemal - Ömer, Esad, Fikret - K. Fikret, Naci, Yaşar, Niyazi, Rebii.

İki taraf o kadar asabî bir halde oyuna başladı ki, maç baş döndüren bir sür'at içinde alabildiğine hızlı bir şekilde devama başladı. Bu haleti ruhiye içindeki oyunun sert olacağı pek tabiî idi. Nitekim birbiri üzerine karşılıklı çekilen favullar oyunu kısa fasılalarla kesmeğe başladı. İlk on beş dakika geçtikten sonra oyundaki sür'at yavaş yavaş duruldu ve bu arada Beşiktaşın tazyiki da artmağa başladı. Hakkıdan Şakire giden top, iyi bir vaziyette Sabriye geldi. Topu iyiden iyiye kendi kontrolu altına alan Sabri 21 inci dakikada kuvvetli bir şütle Beşiktaşın yegâne sayısını yaptı.

Fenerbahçenin beraberlik ümidi henüz sönmediğinden, oyun karşılıklı mücadele ile bir müddet daha devam etti. Devrenin sonuna kadar Beşiktaşın daha canlı ve kazandığı galibiyeti vermek istemiyen hali kat'î bir avantaj şeklinde idi. Devre 1 - 0 Beşiktaşın galibiyetile bitti.

İkinci devre başlar başlamaz, ilk ağızda yapılan hücumlar, Fenerbahçe lehinde geçmeğe başladı. Fakat sıkı bir müdafaa ile karşılaştı. Birinci devrede bozuk oynayan Hüsnü, açılmış olmalı ki ikinci devrede kendisine çok iş düştü ve bunların hepsini iyi günlerini hatırlatan bir oyunla ve çok defa kafa vuruşile önledi. Sol iç Şerefin bilhassa müdafaaya yaptığı yardım, hele topu her fırsatta mümkün olduğu kadar uzun vuruşla Fener kalesi civarına göndermesi, Beşiktaşı kısa bir zaman sonra Fenerbahçe kalesine yerleştirmeğe âdeta mecbur etti.

Beşiktaş soldan Feneri çok tazyik etti. Hakkı her halde fena bir gününde idi ki çok defa kendisinde toplanan paslardan istifade edemiyor, hatta bazan arkadaşlarının bile oyunlarını bozuyordu. Fenerbahçe müdafaada kaldıkça Fikret, Esad ve Cihada çok iş düşüyor, fırsat bulup bilhassa açıklarla hücum yaparsa Beşiktaş kalesi için tehlike oluyordu. Nitekim küçük Fikret iki üç defa çok tehlikeli hücumlarla Beşiktaş kalesini iyice tehdid etti. Yavuz - Hüsnü müdafaasile beraber Mehmed Ali de bu arada alkış toplayan kurtarışlar yaparak bu cidden tehlikeli ânları savuşturdular.

Beşiktaş ikinci devrede ekseriyetle hâkim oynadığı halde, Cihadı mağlûb edebilecek ikinci bir sayı yapamadı. Oyun gittikçe sönen bir hava içinde cereyan ederken 1 - 0 Beşiktaşın galibiyetile bitti.

Maç sert oynanmış, şiddetli çarpışmalar yüzünden oyun birçok defalar durmuş, kırkıncı dakikada halk sahaya hücum eder gibi olduğu için hakem düdük çalınca oyun bitti zannile seyirciler sahayı işgal etmişlerse de güçlükle saha tahliye edilip oyuna beş dakika daha devam edilmiştir.

Beşiktaş takımını, İstanbul şampiyonluğunu her kulübe nasib olmıyan bir şekilde kazanmış olması dolayısile tebrik eder, kendilerine millî küme maçlarında da muvaffakiyetler dileriz.

İstanbul Şampiyonu olan Beşiktaş takımı

Lik maçlarında puan vaziyeti

Takımlar	Maç	Galib	Berabere	Mağlûb	Attığı	Yediği	Puan
Beşiktaş	18	18	—	—	84	14	54
Fenerbahçe	17	13	1	3	59	14	44
Galatasaray	17	9	4	4	57	23	39
İstanbulspor	17	8	4	5	42	43	37
Beyoğluspor	17	7	3	7	40	39	34
Vefa	18	6	4	8	39	44	34
Beykoz	18	5	1	12	30	44	29
Kasımpaşa	18	5	1	12	26	47	29
Süleymaniye	18	4	2	12	21	62	28
Topkapı	18	1	4	13	18	77	23

İstanbulspor - Galatasaray

Şeref sahasında yapılan mühim oyunlardan biri de Galatasarayla İstanbulspor arasında oynandı. Galatasarayın mağlûbiyetile biten bu maç, İstanbulsporu otomatik bir şekilde dördüncülüğe çıkarmış ve millî küme dördüncülüğü işi de bu suretle halledilmiş oldu.

Daha maçın 4 üncü dakikasında İstanbulspor sağ açığı Tarığın yaptığı birinci gol oyuna garib bir çeşni verdi.

20 nci dakikada İstanbulspor sol içi Kadir, müdafaanın bir hatasından ikinci golü de yapınca iş kendi kendine tamamlanmış oldu. Her geçen dakika İstanbulspor daha canlı oynuyor, Galatasaray buna mukabeleye çalışırken otuzuncu dakikada İstanbulspor merkez muhacimi üçüncü golü yaptı ve netice de meydana çıktı. Artık bu kadar sayıya mukabele etmek Galatasaray için çok güçtü. Nitekim devre 3 - 0 İstanbulsporun galibiyetile bitti.

İkinci devre Galatasaray oyunda hâkimdi. Fakat o kadar garib bir şekilde oynuyordu ki sayı yapmasına imkân yoktu. Hiçbir sertliğe kaçmıyan oyunda iki taraftan bir kaç kişinin sakatlanmış olması maçın büsbütün zevkini kaçırdı. İstanbulsporun canlı oyunu karşısında mümkün olduğu kadar isteksiz oynayan Galatasaray maçı nihayet 3 - 0 kaybetti.

Vefa - Süleymaniye

Vefa ile Süleymaniye takımları da Şeref sahasında karşılaştılar. Vefa takımı düzgünce bir oyunla hâkim olduğu ilk devrenin 32 nci dakikasında Gazi 37 nci dakikasında Zühdü vasıtasile iki gol yaptı.

Süleymaniye sol açığı Fethi 43 üncü dakikada bir gol yaptığından maç 2-1 Vefanın lehinde bitti.

İkinci devre Süleymaniye için tamamile parlak bir şekilde geçti. On birinci dakikada Süleymaniye sağ açığı maçın beraberlik golünü yaptı ve oyun 2-2 berabere bitti.

Beykoz - Kasımpaşa

Beykozla Kasımpaşa takımları Kadıköy sahasında karşılaştılar. Kuvvetleri nispeten müsavi olan bu iki takımın maçı çok sür'atli olmasına rağmen ilk devrede 0-0 berabere bitti.

İkinci devre Beykoz için daha ümidli bir şekilde cereyan ederken 27 nci dakikada Sabahaddin, 29 uncu dakikada Şehab Beykozun sayılarını güzel şütlerle yaptılar.

Kasımpaşa takımının canlanmasına vesile olan bu sayılardan sonra iki taraf da tek bir sayı yapamadı ve maç 2-0 Beykozun galibiyetile bitti.

Beyoğluspor - Topkapı

İkinci oyun Beyoğlusporla Topkapı arasında idi. Topkapıya nazaran çok üstün olan Beyoğluspor 28 ve 35 inci dakikalarda iki gol yaparak devreyi 2-0 galib olarak bitirdi. İkinci devrede Beyoğlusporun devamlı hücumları karşısında Topkapı çok sarsıldı.

Biri penaltıdan olmak üzere üç gol daha yapan Beyoğluspor maçı rahat bir oyundan sonra 5-0 kazandı.

Güreş müsabakaları

İstanbul Güreş ajanlığı tarafından tecrübeli güreşçiler arasında yapılan Greko - Romen müsabakalara dün Fatih Güreş kulübü salonunda devam edilmiştir. Müsabakalar gelecek hafta yapılacak karşılaşmalardan sonra nihayetlenecektir. Ankaraya gidecek İstanbul takımı da gelecek hafta yapılacak müsabakalarda seçilecektir.

Basketbol maçı

Eminönü ve Beyoğlu Halkevleri arasındaki basketbol maçı Beyoğlu Halkevi salonunda yapılmıştır.

Neticede 53-34 Eminönü Halkevi takımı galib gelmiştir.

Maçtan sonra Halkevleri mensubları rahatsız bulunan Beyoğlu Halkevi reisi Ekrem Turu Sağlık Yurdunda ziyaret etmişlerdir.

İkinci küme maçları

İkinci küme maçlarına dün Karagümrük sahasında devam edilmiştir. Feriköy - Galata Gencler maçı 1-1 berabere kalmışlardır. Eyüb - İstiklâl maçı 1-0 Eyübün galibiyetile sona ermiş, Karagümrük de Doğusporu 4-3 yenerek grup şampiyonu olmuştur.

Kros koşusu

Eyüb Halkevi tarafından tertib edilen 5000 metrelik kır koşusuna 10 kulüble 39 atlet iştirak etmiştir.

Teknik netice şudur:

Ferd itibarile 1. E. Koşar (Atletik Yıldız), 2. İ. Kibar (Atletik Yıldız), 3. Mustafa (Eyüb Halkevi).

Takım tasnifinde: 1. Atletik Yıldız 1, 2, 7: 10 puan, 2. Fener Yılmaz 6, 8, 9: 23 puan, 3. Yenikapı 4, 5, 18: 27 puan, 4. Eyüb Gencler 3, 10, 15: 28 puan.

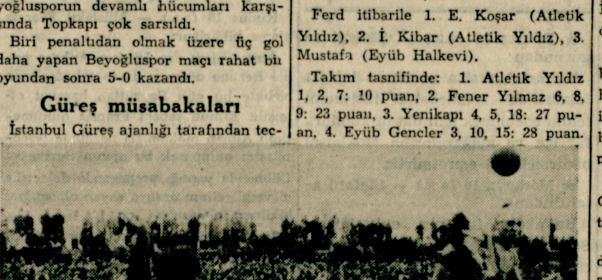

İstanbulspor - Galatasaray maçından heyecanlı bir an

(Halk ve terbiye) konferansı

Eminönü Halkevinden:

17/2/941 pazartesi günü saat 18 de Evimiz salonunda Üniversite profesörlerinden Sadreddin Celâl tarafından (halk ve terbiye) mevzuunda bir konferans verilecektir. Giriş serbesttir.

NANETTE
Aşkın canlı senbolu, sevimli Parisli kızdır.
MANETTE kahramanı:
JENNY JUGO
Hayatınıza mes'ud bir iki saat katacaktır.
PEK YAKINDA
ŞARK
(Eski Ekler)
sinemasında

Hayatın zevkini, Günahın heyecanını, Aşkın ateşini bilmiyen
EROLL FLYNN - JOAN BLONDELL
in yarattığı
BAKİR ADAM
Pek yakında LÂLE'ye gelecek

MARİA CEBOTARİ - CLAUDİO GROLLO
ve SCALA DE MİLANO ile ROMA OPERA ROYAL'in
Orkestraları ve teganni heyetleri
VERDİ'nin meşhur operası
LA TRAVİATA
Filmini yaratmıştır. PEK YAKINDA
SARAY sinemasında

Beşiktaş SUAD PARK sinemasında
Umumî arzu üzerine birkaç gün daha gösterilecek olan:
Büyük Türk Şairi FUZULİ'nin ölmez şaheseri
LEYLÂ ile MECNUN
Nefis şarkılarını ilâhî seslerile söyliyen kıymetli san'atkârlarımız
MÜNİR NUREDDİN - MÜZEYYEN SENAR
Büyük bir ilâve: Muazzam bir şaheser
AŞK FIRTINASI DOROTHY LAMOUR

Yarın akşam SÜMER sineması
Milyonlar sarfile 3 senede vücuda getirilen alâkabahş ve esrarengiz sahnelerile (TÜCCAR HORN) filminin fevkinde olan
YEŞİL CEHENNEM!
Büyük esrar, macera ve aşk filmini takdim edecektir. Baş rollerde:
DOUGLAS FAİRBANKS Jr. - JOAN BENNET
ve GEORGES BANCROFT

Vefat

Eminönü Kaymakamı Agâh Alpın kızı Kadınhanı hâkimi Sedad Kısakürekin eşi ve profesör operatör Mim Kemal Ökenin yeğeni Güneş Kısakürek uzun zamandanberi çekmekte olduğu hastalıktan kurtulamıyarak Allahın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi 17 şubat 1941 pazartesi günü öğle namazından sonra Beyazıd camiinden kaldırılarak Edirnekapı şehidliğine defnedilecektir.

TASFİYE HALİNDE BULUNAN

Türk Anonim Elektrik Şirketi

24 MART 1941 PAZARTESİ GÜNÜ UMUMÎ HEYETİN ADİ SURETTE TOPLANMASI

Tasfiye halinde bulunan Türk Anonim Elektrik Şirketi hissedarları, 1941 martının 24 üncü pazartesi günü, saat 15,30 da Beyoğlunda, İstiklâl caddesinde, No. 475, Botter hanında, 1 No.lı dairedeki İdare Merkezinde adi surette toplanacak umumî heyete davet olunurlar.

En az on hisse senedine malik olup bu toplantıda hazır bulunmak istiyen hissedarların Ticaret kanununun 371 inci maddesine göre toplantıdan lâakal bir hafta evvel vadeleri gelmemiş kuponlarile beraber hisse senedlerini:

İstanbulda: Şirketin İdare Merkezine, Osmanlı Bankasına, Selânik Bankasına tevdi eylemeleri icab eder.

Hisse senedlerinin tevdiine müteallik damga vesair resimler tevdi edenlere aiddir.

MÜZAKERAT RUZNAMESİ

1 — Tasfiye memurları ve murakıb raporlarının okunması.
2 — Tasfiyenin 31 kânunuevvel 1940 tarihindeki bilânço ve jestiyon hesabının tasdikı.
3 — Bir yeni tasfiye memurile bir yedek tasfiye memurunun tayini ve tafsiye memurlarının salâhiyet ve ücretlerinin tesbiti;
4 — Murakıbların tayini ve ücretlerinin tesbiti.

TASFİYE MEMURLARI

İzmir Belediyesinden:

Atatürkün aziz hatıralarının muhafazası için İzmirdeki konakları bir müze haline ifrağ edilmiştir. Bu müzeye konmak üzere, İzmirde çekilmiş fotoğrafları, el yazıları ve kullandıkları eşya gibi ellerinde, İzmir ile alâkalı hatıra bulunanların, bunların asıllarını veya kopyelerini Belediyemize tevdi etmelerini rica ederiz. «560» (1150)

Devlet Denizyolları işletme U. M. ilânları

17 Şubattan 24 Şubata kadar muhtelif hatlara kalkacak vapurların isimleri, kalkış gün ve saatleri ve kalkacakları rıhtımlar

Karadeniz hattına — Salı 12 de (Güneysu), perşembe 12 de (Ankara) ve Pazar 16 da (Erzurum) Galata rıhtımından.
Bartın hattına — Salı 18 de (Anafarta), Cumartesi 18 de (Çanakkale), Sirkeci rıhtımından.
Mudanya hattına — Pazartesi, Çarşamba ve Cuma 9,00 da (Ülgen), Pazar 9,50 de (Sus) Galata rıhtımından.
Bandırma hattına — Pazartesi, Çarşamba, Cuma 8.15 te (Sus) Galata rıhtımından. Ayrıca Çarşamba 20 de (Saadet) ve Cumartesi 20 de (Mersin) Tophane rıhtımından.
Karabiga hattına — Salı ve Cuma 19 da (Seyyar) Tophane rıhtımından.
İmroz hattına — Pazar 9 da (Bartın) Tophane rıhtımından.
Ayvalık hattına — Çarşamba 15 te (Bursa), Cumartesi 15 te (Saadet) Sirkeci rıhtımından.
İzmir sür'at hattına — Pazar 11 de (İzmir) Galata rıhtımından.
İzmir aralık postası — Perşembe 13 te (Tırhan) Galata rıhtımından. (1166)

NOT: Vapur seferleri hakkında her türlü malûmat aşağıda telefon numaraları yazılı acentalarımızdan öğrenilebilir.

Galata Baş acentalığı — Galata rıhtımı, Limanlar Umum Müdürlüğü binası altında 42362
Galata Şube » — Galata rıhtımı, Mıntaka Liman Reisliği binası altında 40133
Sirkeci » » — Sirkeci. Yolcu salonu 22740

MUDANYA TARİFESİ DEĞİŞMİŞTİR

17 şubat 941 pazartesi gününden itibaren muvakkat bir zaman için İstanbuldan Mudanyaya ve mütekabilen Mudanyadan İstanbula haftada dört posta yapılcaaktır.

Vapurlar İstanbuldan pazartesi, çarşamba ve cuma günleri saat 9,00 da, pazar günü saat 9,50 de kalkacak ve Mudanyadan İstanbula Salı, Perşembe ve Cumartesi 11,00 de, pazar 16,00 da dönecektir.

Pazartesi ve cuma postaları Armudluya uğrıyarak Gemliğe kadar gideceklerdir.

Pazar sür'at postası (Sus) vapurile diğer postalar eski vapurlarla yapılacaktır. (1165)

RADYO

Bu günkü program

8,00	Program	18,03	Orkestra
8,03	Haberler	18,40	Şarkılar
8,18	Müzik (Pl.)	19,15	Müzik (Pl.)
8.45	Ev kadını	19.30	Haberler
★		19,45	İnce saz
12,30	Program	20,15	Rad. gazetesi
12,33	Fasıl heyeti	20,45	Müzik
12,50	Haberler	21,00	İstekler
13,05	Fasıl heyeti	21,30	Konuşma
13,20	Müzik (Pl.)	21,45	Orkestra
★		22,30	Haberler
		22,45	Caz (Pl.)
18,00	Program	23,30	Kapanış

Gaib aranıyor

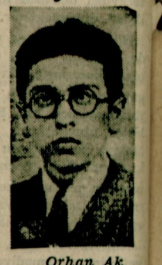

Orhan Ak

Fatih Kıztaşı apartımanında ikamet etmekte olan ve Pertevniyal lisesi talebesi 9 uncu sınıfından Orhan Ak 45 gündenberi kayıbdır. Nerede olduğunu bilenlerin insaniyet namına yukarıdaki adrese bildirmeleri rica olunur.

ASKERLİK İŞLERİ

Şubeye davet

Beyoğlu Yerli Askerlik şubesinden:

Şubemizde kayıdlı ve yalnız tütün ikramiyesi alan malûl subay ve eratla şehid yetimlerinin senelik yoklamaları yapılacağından nüfus hüviyet cüzdanı, resmi senedi ve tütün ikramiye tevzii cüzdanı ve malûller raporlarile birlikte 1 mart 941 tarihinden 15 mart 941 tarihine kadar her gün öğleden sonra saat 14 ten 17 ye kadar şubeye müracaat etmeleri ilân olunur.

ŞEHİR TİYATROSU
İstiklâl caddesi KOMEDİ kısmında
Bu akşam saat 20,30 da
Kiralık Odalar
***
Beyoğlu HALK sineması
Matine 11 de, gece 8 de
1 — ÜÇ AHPAB ÇAVUŞLAR Türkçe
2 — ŞANGHAY YANIYOR
***
RAŞİD RIZA Tiyatrosu
21 şubat CUMA
Bakırköy MİLTİYADİ Sinemasında
24 şubat pazartesi
Beşiktaş Gürel sinemasında
ÂŞIK LÂZIM
Komedi 3 perde

İSTANBULDA

HAVAGAZI ve ELEKTRİK ve TEŞEBBÜSATI SINAİYE TÜRK ANONİM ŞİRKETİ

24 MART 1941 PAZARTESİ GÜNÜ UMUMÎ HEYETİN ADİ SURETTE TOPLANMASI

İstanbulda Havagazi ve Elektrik ve Teşebbüsatı Sınaiye Türk Anonim Şirketi hissedarları 1941 martının 24 üncü pazartesi günü, saat 15 te Beyoğlunda, İstiklâl caddesinde, No. 475 Botter hanında, 1 No.lı dairede adi surette toplanacak umumî heyete davet olunurlar.

En az yirmi hisse senedine malik olup bu toplantıda hazır bulunmak istiyen hissedarların ticaret kanununun 371 inci maddesine göre toplantıdan lâakal bir hafta evvel vadeleri gelmemiş kuponlarile beraber hisse senedlerini:

İstanbulda: Şirketin İdare Merkezine, Osmanlı Bankasına, Selânik Bankasına.

Lizbonda: «Société Financière de Transports et d'Entreprises Industrielles» e tevdi eylemeleri icab eder.

Hisse senedlerinin tevdiine müteallik damga vesair resimler tevdi edenlere aiddir.

MÜZAKERAT RUZNAMESİ

1 — İdare meclisile murakıblar raporlarının okunması;
2 — Mevduat hesabile bilânço ve kâr ve zarar hesabının tasdikı;
3 — Esas mukavelenameye göre idare meclisi azası seçilmesi.
4 — Murakıbların tayini ve ücretlerinin tespiti;
5 — İdare meclisi azasına bizzat veya bilvasıta alâkadar olabilecekleri şirketler veya ticarethanelerle lüzumu takdirinde şirket namına ticarî muameleler yapabilmesi için ticaret kanununun 323 üncü maddesine göre mezuniyet verilmesi.

İDARE MECLİSİ

İstanbul 3 üncü Noterliğine

Dairenizden 1 ağustos 1940 tarih ve 8928 ve 48 numaralarla musaddak bir vekâletname ile Zindankapı 23 numaralı adreste Receb Özçetini vekil tayin etmiştim. Bu kere Receb Özçetini vekâletten azletmiş olduğumu ve yazıhanemle bir gûna alâkası kalmadığını ve azledilmiş olduğunu, halen bulunmakta olduğu Asmaaltında 24 numarada ve Samatyada Sancaktar Hayredidn mahallesinde İzcitürk sokağında 4 numaralı evde oturan Recebe işbu azilnameden bir tanesinin tebliğile bir tanesinin Fındıklıda İstanbul Komutanlığı ve İstanbul mıntaka komutanlıkları muhasebeciliklerine ve bir tanesinin Tophanede İstanbul Levazım âmirliği muhasebeciliğine, bir tanesinin Beyoğlu Malmüdürlüğüne ve bir tanesinin de 17/2/941 tarihli Cumhuriyet gazetesile ilânı için tarafıma verilmesini rica ederim.

İstanbul Zindankapı 23 numarada hükûmet müteahhidi Rasim Eskin
Telefon 22574

Sihirbaz

8

YAZAN: *Somerset Maugham*

ÇEVİREN: *Hamdi Varoğlu*

— Bir cerrah, buna, binefsihi telkin yolile yara tedavisi der.

Burodon hayret içindeydi, fakat kanın bu şekilde durdurulmasında, zerre kadar mucize eseri bulunduğunu kabul etmek istemedi.

— Bu, yılanın zehirli olduğunu gene ispat etmez, dedi.

Hodda, gülümsiyerek:

— Durun, dedi.

Mısırlı ile tekrar konuştu. Yılancı, karısına bir emir verdi. Kadın, hiç bir şey söylemeden kalktı, bir sandıktan, beyaz bir tavşan çıkardı. Yılan, Hoddanın, getirip önüne bıraktığı tavşanı, derhal ısırdı. Hayvancağız, hafif bir ses çıkardı, cansız bir halde yere yıkıldı.

Margaret atıldı:

— Ne vahşet! Ne müthiş vahşet!

Hodda, soğukkanla:

— Nasıl? diye sordu.

Kadınların ikisi de çadırdan çıktılar. Hodda, yılancı ile yalnız kaldı.

Porhoet, pazar günü, Margaret'le Susie'yi, Saint Lauis adasındaki apartımanına getirmesini, Arthur'den rica etmişti. Sevdalılar, yolda durup, Louvrede bir saat vakit geçirmeyi kararlaştırdılar.

Bu müddet zarfında, Susie, pazar kalabalığının kaynaştığı Saint Michel bulvarından inerek, - bu en sevdiği mahalleye doğru gidiyordu. Saint Louis adasını, bulvarlardan daha çok severdi Bir lâhza, rıhtımda dolaştı ve oradan, istemiyerek ayrılıp, Porhoet'in evine girdi.

Kapıyı Porhoet açtı ve:

Arthur'le Mis Dauncey, sizden evvel geldiler, dedi.

Tahta kaplamalarla ve ağır perdelerle süslü bir yemek odasından geçip, büyük kütübhaneye girdiler. Yerlere, ve iskemlelerin üstüne varıncıya kadar her taraf kitab dolu idi. İnsan, güçlükle kımıldanabiliyordu. Susie, sevincle haykırdı:

— Şimdi, artık, benimle hiç konuşmayın Bütün bu kitablara bakacağım.

Doktor:

— Ne yapsanız, beni bu kadar memnun edemezdiniz, dedi. Fakat sukutu hayale uğrayacaksınız. Bu kitabların içinde, bir genc kadının beğeneceği hiç bir şey yoktur.

Yazı masasının üstünden sigara aldı, misafirlerine ikram etti.

Eski kitabların kokusu, Susie'yi mestediyordu. Orada, gayet eski, dörtlük, muazzam cildler ve elzevir basması, gayet küçük kitablar vardı.

Porhoet:

— Siz geldiğiniz zaman, bu genclere, İskenderiyeli bir münevverin hediyesi olan, eski bir Kur'anı gösteriyordum, dedi.

Sonra, altın yaldızlı, Arabca harflerle yazılı, nefis bir kitabı ona uzatarak ilâve etti:

— Bir hıristiyanın, Kur'an tedarik etmesi âdeta imkânsızdır. Bu Kur'an, meşhur Memlûk Sultanı Kai Bey tarafından yazılmış pek nadir bir nüshadır.

Susie sordu:

— Gizli ilimlere dair çok kitabınız var mı?

Doktor gülümsedi:

— Zannederim, hususî kütüphanelerin hiçbirisinde bulunmıyacak kadar çok vardır. Fakat, Arthur'ün yanında göstermeğe cesaretim yok. Alay eder diye korkarım.

Susie, onun gösterdiği raflara yaklaştı ve büyük bir alâka ile, o esrarengiz kitab dizisini gözden geçirdi.

Doktor, dedi ki:

— Paracelse'in hayatını yazmağı düşündüğüm zaman, bu eserlerden birçok toplamıştım.

Sayfaları esrarlı işaretlerle dolu ve bir parça küf kokusu sinmiş, on yedinci asra aid, ince bir cildi alarak:

— Bakın, dedi, gayet meraklı bir eser. Honorius'ün efsunnamesi. Bu ilmin en muammalı taraflarından bahseder.

Sonra, Torquemada'nın, Hexameron'unu; Delancre'ın, «İblislerin Kararsızlığı» isimli kitabını gösterdi; parmağını, Debrio'nun, «Desquisitiones Magicae» isimli eserinin, deri kaplı sırtında dolaştırdı; Wierus'ün, Pseudomonarchia Doemonarum'unu düzeltti. Gözü, bir lâhza, Hauber'in, Acta et scripta Magica'sına takıldı ve Sprenger'in, Malleas Maleficarum'larının en şeytanî bahislerle dolu kitabı üzerine biriken tozları itina ile üfledi.

— Şu Clavicula Sarmonis, dedi, en nadide hazinelerimden biridir. Ve bu cildin, Casanova'dan kaldığını gösteren birçok sebebler var. Casanova, sihirbazlık cürmile Venedikte tevkif edildiği zaman, bu kitabın, eşyası arasında ele geçtiğini hatıratında söyler. Ben de bunu Venedikte satın aldım.

Sonra, sahtiyan kaplı, kalın bir cild göstererek:

— En harikulâde, en esrarlı kitabı unutacaktım, dedi. Kabal'dan bahsedildiğini hiç işittiniz mi?

Susie:

— Ne olduğunu kat'iyyen bilmem, dedi. Fakat bu isim, benim üzerimde harikulâde bir şey tesiri yapıyor.

— Anlatayım, öyleyse. Mısır âlimlerinin bilgisine sahib olan Musa, Kabal'i, doğduğu memlekette öğrenmişti. Fakat, bilhassa çölde, onu tahsil etti. Orada, kırk sene müddetle, bir melekten ders aldı. Bu dersin verdiği malûmat sayesinde, Beni İsraili, harblere, mihnetlere rağmen sevk ve idare edebildi. Akidesinin esaslarını, Tevratın beşer seferinin ilk cildine gizlice yazdı, fakat beşinci seferde bundan bahsetmedi. Musa, esrarını, yetmiş müridine öğretti, onlar da, bu esrarı başkalarına naklettiler. Bu ilme en iyi vâkıf olanlar, Davud ve Süleymandı. Bununla beraber, Kabal'in bir suretini yazmağa, Kudüsün tahribi sırasında ancak Şem'un bin Yuşa cesaret gösterebildi. O öldükten sonra, oğlu Rabbi Elazar ve kâtibi Rabbi Abba, bu yazılara istinaden meşhur Zohar kitabını yazdılar.

Arthur sordu:

— Siz bunlara ne dereceye kadar inanıyorsunuz?

— Bir kelimesine bile inanmıyorum. Bugün biliyoruz ki, Zohar, modern bir şeydir. Kitabda, on birinci asırda yaşamış bir müelliften, haçlılar seferinden ve 1264 te vukua gelen hâdiselerden, utanmadan bahsedilmiştir. 1291 senesinden az evvel, Moiz dö Leon isminde bir İspanyol Yahudisi, piyasaya bir takım Zohar nüshaları çıkarmıştı.

(Arkası var)